4-12-12 | C

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30409986

I. Wandelaar ad vivum delin.

HISTORIA VITAE ET MERITORUM FREDERICI RUYSCH.

Auctore

IOANNE FRIDERICO SCHREIBERO.

AMSTELAEDAMI,
Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.
M. D. CCXXXII.

69161

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

L. S.

QUodſi ſtudia mea, atque inde animi mei propenſiones cognouiſti; miraberis forte hanc, de deſcribendis vita ac meritis RVYSCHianis, *tamquam adceleratam ſententiam. Neque mihi blandior, me* Hiſtorici *officium ubique impleuiſſe. Forte quoque talem titulum nec omnino adfecto. Verum tamen placuit, ſic fallere tempus, a facienda medici-*

na, ſeuerioribusque ſtudiis reliquum. Neque id factum, ſine ſingulari quodam meo fructu: nec carebit omni apud Te. *Fida namque uerorum meritorum hiſtoria aliis conatus infundit ſimiles; non delebilem mortuorum memoriam imprimit poſteris; paucis ſaepius complectitur multa; atque in memoriam quandoque reuocat, quorum oblitos uideas magnos, ſua in arte, uiros. Quin &, debere me tale quid* RUYSCHianis manibus, *mihi uiſus ſum; idque non uno nomine. Quos enim omnium primos, faciundo medicinam, lucratus ſum*

numos,

numos, perpaucos illos licet; eos tamen certe gratus debebam RVYSCHIO. *Hoc enim praecipue auctore*, Saandamum, *immitem mehercle! erudito locum, olim conceſſeram, aegris laturus auxilia. Tum & tenet* Societas Petropolitana, *inter rariſſima ſua*, RVYSCHIanos *ſic dictos* theſauros, *ac uere tales; ſeruatos* Petroburgi, *inque dies auctos; ac hodie quidem incomparabili munificentia* Sereniſſimae noſtrae IMPERATRICIS, ANNAE JOANNOVVNAE. *Atque quum* Eidem Societati *debeam*

plurimum; facere liceat Eius *nomine, quod gratitudinis ſpeciem habere poſſit apud nonnullos. Plura*, mi Lector, *circa hoc inſtitutum meum, ad* Te *non ſpectant, niſi, quod ita exſequi ſtuduerim id, cuius de ſe, ſed per ludibrium, ſpem fecerat* JOANNES JACOBVS RAV, RVYSCHiano *nomini aliquantum hoſtis*, ſe defenſurum *ſcilicet*, poſt fata, RVYSCHium, ſi modo relicturus eſſet geſta, memoria ac fide digna (1). *De eo certus ſum, me oſtendiſſe* magnum *fuiſſe* Virum, RVY-

(1) *Vid. Eius reſponſio ad qualemcumque defenſionem* F. RVYSCH.

RVYSCHIUM. *Quare & iure nullus dubitavit* RUYSCH, *bene geſtorum ſibi conſcius, propoſitique ſui usque tenax;* honeſtos, ſua poſt fata, repertum iri homines, qui RVYSCHII ſcripta, pro merito, defenſuri ſint (11). *Ceteroquin, uti nemini inimicum, ita profecto* RUYSCHIO *praecipue amicum eſſe, ſatis in his ſtudui. Jam, qui* ſummi RVYSCHII *conatus nec ſuperare, nec adaequare uales; adeo caram mihi* RUYSCHII *memoriam intemeratam ut linquas, impenſe* Te *oro; inuentaque* Viri *in augmentum*

(11) *Vid. reſponſio ad epiſt.* XII.

mentum ſcientiarum artiſque medicae ut adhibeas, ſincero animo opto. Vale. D. Rigae. A. P. C. N. ∞ IↃ CCXXXII.

J. F. S.

HISTORIA VITAE ET MERITORVM FREDERICI RVYSCH.

FREDERICVS RVYSCH natus eſt *Hagae Comitum*, A. P. C. N. ∞ IↃCXXXIIX. D. XXIII. *Martii*; *patre*, HENRICO, cognomine, qui *a Commiſſionibus ſummorum Status Belgici Adminiſtrorum* fuit; matre vero, ANNA *uan* BERGHEM. Quae puero adoleſcentique propenſiones; quis ardor, fuerint; ignotum mihi. Nec heic quidem noſſe multum refert. Dumque alii Scriptores, circa adoleſcentem aetatem PASCALI, VARIGNONI LEIBNITZI atque NEWTONI, miraculis proxima quae narrent, habent plurima; mihi tamen eadem illa *magni* RVYSCHII aetas talismodi nihil dedit praedicandum. Aliud enim *Noſter* ſectatus eſt ſtudiorum genus, in quo quidem intellectus magnitudinem haud adeo metiri ſolemus. Ita tamen nobiſcum natura comparatum eſt, ut tenellae aetati adoleſcentique impreſſae notiones, nimiſque commendati ſiue adpetitus, ſiue auerſationes, in uirili aetate, atque uel ipſa decrepita, nondum plane euulſi, ſua inquirentibus monſtrare ſoleant ueſtigia. Qui

iam RVYSCHIVM nouerunt uirum, ſenemque, piiſſimum, laboris cuiuscumque tenaciſſimum; ſique uitia nonnulla, ſine quibus nemo eſt, & ſenectutis forte comites, mente ſubtraxeris; modeſtum omnino: ii intelligent, RVYSCHIUM puerum probe eductum, adoleſcentemque pietati, probis moribus, ſtudiisque ſeueram dicaſſe operam. Id conſtat, *Eumdem, Medicinae* cupidine ductum, relicta urbe patria, *Leidam* properaſſe, ubi iam tum Medicina tota, Anatome atque Botanica in primis excolebantur, quaſi gentilitiae *Praeceptore* ibidem utebatur, quem nominat *Ipſe* laudatque, IOANNE *uan* HORNE, inſigni tunc Anatomico, cui ipſe IOANNES SWAMMERDAM *conatuum ſuorum, fere omnium, perfectionem debuit* (I). Talis Doctor, qui, teſte *Eodem* (II), aliquantum callebat artes, a *Noſtro* olim in immenſum augendas, contingere debebat, diuina prouidentia, RVYSCHIO! Hic autem magiſtrum ſuum in his imitari; in aliis mox uincere. Indetecta *uan* HORNEI in RVYSCHIUM odia, *quoties adoleſcens hic Anatomicus euoluta epata, ſiccatasque aere diuerſi ordinis uaſorum ualuulas oſtenderet* (III). Praeter incredibilem illum amorem in Anatomen, alium quoque innatum ſibi ſenſit in plantas. Has ergo indefeſſus indagabat *Lugduni Batauorum*; nequicquam curans taedia, quæ ῥιζοτόμοις frequenter imminere ſolent; *ſaepiusque, durae adſuetus vitae, aquam ex ripis pileo hauſit, ut ſitim exſtingueret feſſus, per arida ſabuleta ambulans; quum reliqui ſtudioſi, ſocii Botanici, uina, patriae ſtudio mollia reddita, in proximo hoſpitio delibare mallent* (IIII). En! primordia ſtudiorum medicorum RVYSCHIANORUM Iam, *Lugduno* relicto, *Franequeram* adpulit, ubi in ſalutari arte, breui, adeo profecit, ut *Doctoris Medici* & titulum & honores ibi mox adeptus ſit. Diſputauit uero, ut uo-

(I) *In not: in prodrom: Io: uan* HORNE p. 37.
(II) *l: c: C:* III.
(III) *Ex ore Beati.* IOANNES CHRISTOPHORVS BOHLIVS *in epiſtola, ad me data, Regiomonte.*
(IIII) *Ex ore Beati.* BOHLIUS *in eadem epiſt.*

uocant, *pro gradu, de pleuritide* (v). Iam; uti ſola utilia ardenter ſectari usque ſolebat, ceteris, quorum obſcurus ei uſus, parum quaeſitis; ita & iuuenis, quas didicerat, artes in bonum patriae uerſurus, ſcientias reliquas; ad Medicinam adeo non ſpectantes, haud multum, ut ex ſcriptis *Viri* cernere eſt, curae habebat, *Hagamque Comitum* mox redibat Medicus, aegris domeſticis ſtudiorum ſuorum praeſtantiam commendaturus, atque utilitatem. Vix redux in patriam; uel, quod communem de coniuge, Medico tantopere neceſſaria, amaret ſententiam; uel, alia de cauſſa; iuuenis certe, quatuor ac uiginti annos nondum omnino numerans, A. P. C. N. ∞ IↃ C LXI. D. IIII. *Decembris*, uxorem ſibi duxit uirginem; ſiue diuitem; ſiue formoſam; ſiue animi dotibus inſignem; ſiue minus; MARIAM, filiam PETRI POST, *Architecti* FREDERICO HENRICO, *Arauſionum atque Naſſouii Sereniſſimo Principi* celeberrimi. Fruſtra ergo contendunt rigoroſi amabilis ſexus hoſtes, dedecere eruditum dies noctesque, quo artem uel ſcientiam ſuam promoueat, ſtudiis ſuis uacaturum, ut, celebrato coniugio, irreparabile cum uxore turpiter perdat tempus. RVYSCH certe, quo, per omnem aetatem, laborioſior eſſe poterat nemo, non cum uxore carum conſumſit tempus, ſed continui grauisque laboris taedia, optatiſſimi coniugii dulcedine, leniuit. Foecunda uxor plures marito peperit liberos: marem unicum, atque puellas. Ac filium quidem HENRICUM; poſtea Doctorem Medicum, amatum omnibus Clinicum; hiſtoriae naturalis peritiſſimum; Botanicum, ſuo tempore, in Belgio fere principem, atque adeo, ut ipſe adverſarius IOANNES IACOBVS RAV ſcripſerit (VI), *patrem a filio iuvari aliquando, quando in horto Medico prælegit*; opere IOANNIS IONSTONI, *de hiſtoria animalium*, rurſum edito auctoque, clariſſimum, *ab ipſo Parente in gloriae ſocietatem, circa inuentionem artificii, præparandi ac* con-

(V) BOHLIVS *in citatis litteris:*
(VI) *V. reſponſio ad qualemcumque defenſionem* F. RVYSCH.

conſeruandi cadauera, *adſcitum* (VII); *auctorem forſitan*, ſaltim multarum, *elegantiſſimarum obſeruationum Anatomico-Chirurgicarum*, quibus, anno nonageſimo elapſi ſaeculi impreſſis, paternum nomen praefixum conſtat (IIX); quique, gloriae paternae intentus, *a patre detectae in oculo membranae* RUYSCHianae *nomen propoſuit* (IX); ἐπιδεμίᾳ febrili, A. P. C. N. ∞ IↃ CC XXVII. graſſante per *Belgium*; *quum aliquanto ante ſpirantium cadauerum*, & *ex terra ſaepius hauſtorum*, *foetorem amplius perferre non poſſet* (X), *menſe Octobre*, *Amſtaelredami* defunctum. Atque hac tempeſtate decrepitus iam RVYSCH, iam diu viduus, obitum filii, qui fidiſſima toties ſuppeditarat haeſitanti patri conſilia, ſentiebat moeſtiſſimum. Solabatur *Ipſum* tamen conſiderata uiuendi ratio, quam, a nato habitam, paternis uotis non omnino reſpondentem, deplorauerat. Erant illa talia, quae, ubi de mortuis ſermo eſt, ſapientes tegere potius ſolemus. *Semper* enim *conducit magis*, *proponere*, *quae ſequaris*, *quam*, *quae uites*. Solabatur *Patrem* natu inter filias minima, nondum maritata, conſtans, usque dum uiuere deſineret *ſenex*, omnis laboris Anatomici, animoſaque ſocia. Erat enim paternorum, circa plantas atque cadauera, artificiorum, nec non omnium corporis humani partium gnariſſima.

II. *Hagæ Comitum* igitur RVYSCHIUS fuit cadauerum humanorum atque brutorum ſcrutator indefeſſus, adcuratusque eorum omnium, quæ aegris, *Ipſi* commiſſis, contingebant, obſeruator. Atque ita naſcebatur primus Ejus libellus Anatomicus, ſed elegantiſſimus, titulo: *Dilucidatio ualuularum in vaſis lymphaticis* & *lacteis*; *Hagae Comitum* A. P. C. N. ∞ IↃ CLXV. in 12mo. editus. Talis ſcriptio, in qua & moderationem animi erga temerarium LVDO-

(VII) *Vid. reſponſio ad epiſt. probl.* III.
(VIII) BOHLIVS *in citata epiſtola.* An omnino ex ore *Beati*?
(IX) *Vid. reſponſio* F. RVYSCH *ad epiſt. probl.* XIII.
(X) BOHLIVS *l. c.*

DOVICVM *de* BILS ſuſpicias, nouis inuentis utique amabilis, effecit ſine dubio ſola, ut, anno ſequente, a CONSVLIBVS *Amſtaelredamenſibus Amſtaelredamum* uocaretur Profeſſor Anatomes. Exoptatiſſimam ſpartam laetus capiebat *Noſter*; urbem petebat illico, ibidemque per quinque ac ſexaginta annos uitam egit, ad ſupremum usque diem. Tanti nominis, ciuitas, in qua fere nemo miſer, honores, diuitias, atque aeternitatem nominis deſtinarat RVYSCHIO. Renouatum ibi in inquirenda corpora animantia ardorem auxit, ſucceſſu ualde felici. Quo nec carere ullo poterat modo. Etenim cogita, exercitatum Anatomicum in urbe, effraenibus hominibus, libertatem in licentiam nimis ſaepe uertentibus, adfluente omnia occiſa aperire cadauera; atque tot cotidie exſtinctorum morbis ſcalpello ſuo ſemper expoſita habere in noſocomiis; inſuperque *canes*, *uaccas*, *uitulos*, *oues*, *boues*, *equos diſſecare atque balaenas*; conſidera, *Eumdem occaſiones datas negligere numquam*; *noctu atque interdiu uiſere aegros*, & *ad primam auroram perſcrutari cadauera* (I); *Illum Tibi* finge adeo laborioſum, ut *Eidem numquam nimis mane luceat ſol*; *ſemper ueſperaſcat ocyus*, *quam vellet*; *adeo* ſcilicet *ſubmerſum cotidianis in praxi medica* & *Anatome occupationibus* (II); atque, ultra omnem exſpectationem, puta ulterius, *Eumdem*, ANDREÆ VESALII quodammodo aemulum, *intempeſta nocte*, *ſordida Ipſum indutum ueſte*, *ueſpillones comitari noctu*, *ut ſandapilas ipſi aperiant*, *quo mortuorum ſtatus addiſcat* (III); memineris amplius, *Eumdem* omnibus, quibus præcipui Anatomici ab omni aeuo inſtructi fuerant, adminiculis diuitem, alia adhuc, ſibi ſingularia, habuiſſe, inque ſuos, inexſpectatos omnibus, uſus conuertiſſe; atque omnibus, quae ibi caſu uel conſilio, ſponte uel experimento, contigerant, adcuratiſſimum adſtitiſſe obſeruatorem; atque tam

 fre-

(I) *Vid: præfatio Theſauri Anatom*: IX.
(II) *Vid: Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec*: II. p. 26.
(III) *Ibid: p*: 46.

frequentem, ut *rariſſime aliorum euoluere potuerit ſcripta* (IIII); quibus omnibus adſtrue protractum, tali ratione, *per ſex & ſexaginta annos ſtudium, quod, creſcentibus annis, una cum amore in Anatomen & inſatiabili ſcrutandi corpora curioſitate*, gliſcit ſimul (V); hiſce penſitatis ſingulis, atque inter ſe uniuerſim comparatis; annon iudicabis, uel naturam, ſiue pauperem nimis, ſiue in exhibendis operibus ſuis nimis parcam, a deceſſoribus noſtris Anatomicis plane exhauſtam, nihil noui tali exhibere poſſe ſcrutatori; uel illum Anatomicum innumera, nemini ante uiſa, detecturum eſſe? Aſt infinitos macte theſauros, quos mortalem perfecte detegere nefas, in naturae ſinu deliteſcere, experti ſincerique clamant omnes, uoce unanimi! Omnis ergo dies talem Anatomicum nouis naturae recreabit deliciis. Statum *Tibi* depinxi feliciſſimi RVYSCH, ut mente recolas, animumque *Tuum* meditatione hac, ubi opus, erigas; *quanti ſit illa in rebus humanis fortuna, ubi occaſio ſola ſaepiſſime magnos facit; ac Anatomicos quidem certiſſime!* atque intelligas, quo fato RVYSCHIUS numquam fere fallens naturae interpres factus ſit, ut omnes priores Anatomicos multum anteire potuerit inuentorum gloria. Satis, opinor, euincam, Eumdem certiori φυσιολογίαι firma ſubjeciſſe fundamenta. An poterat igitur de omni humano genere magis mereri RVYSCH, quam fundando ſolide θεωρίαν, adeo ſalutariter poſtea influxuram in omne exercitium Medicum? Careremus certe eleganti doctrina BOERHAAVEana, niſi inſignis ille exſtitiſſet artifex, RUYSCH, uel ei ſimilis quiſquam alius.

III. Singularibus artificiis Noſtrum in detegendis nouis uſum eſſe, modo dixi. Ita in omni hodie arte uulgaria non ſufficiunt amplius. Usque adeo proceſſit induſtria humana! Ipſe nobis in ſcriptis ſuis plures patefecit *adminiſtrationes Anatomicas*, uel GALENO inauditas. Digniſſime pri-

(IIII) BOERHAAVE *in epiſt: ad* RUYSCH p. 23.
(V) RVYSCH *in reſponſ: ad epiſt:* BOHLII p: 8.

primo loco adſero illam *praeparandi artem*, *atque conſeruandi cadauera*, quam falſo ſibi adſcripſerat GODOFREDVS BIDLOO, a proprii operis tabulis ſatis ſaepius refutatus, uendicatam patri atque filio, RVYSCHIIS. *Tali arte condita cadauera per plurimos ſeruabat annos, ut dormire potius, quam mortua, uiderentur.* Fructus artis explicuit *Ipſe* (I), quos propriis auctoris uerbis propono: I. *Vaſa ſanguinea minima non tantum replentur, ſed & rigida fiunt in minimis ramis, ut è corpore eximi queant.* II. *Cadauera talia, ſucceſſu temporis, fiunt rubicunda magis.* III. *In ejuſmodi ſeruatis, longe poſt, uel minutiſſima conſpici queunt, quae nec in cadauere, nec in uiuo alias uiſuntur.* IIII. *Lymphae ductus in illis, & aliquot poſt annos, immo poſt ſaecula, ſpectari poſſunt.* V. *Diuerſitatem extremitatum arterioſarum, in uariis partibus uariam, exhibent.* VI. *Diuerſam a recentiorum ſententia glandularum conglobatarum notionem inſinuant.* VII. *Ipſæ, recentium licet arteriarum quarumdam extremitates, fricatione, in ſimplici aqua ſunt diſſolubiles.* Si ulli in terris arti honos; hæc ſane in coelum efferri debebat laudibus, atque una is, qui eidem ſummam perfectionem induxerat, RVYSCH. Namque apertum eſt, & de BILS, & CORNELIVM STALPARTIVM *uan der* WIEL aliquid artis illius calluiſſe (II). Interim uariis mox ſubiecta fuit iudiciis, ex lege humanorum fatorum; aliis *malas fraudes ac praeſtigia*; *cuticulam miſero puero detractam* cum I. I. RAV incuſantibus, ut *cutis cum muſculis ſuis, ſanguine adhuc turgidis, naturalem quodammodo corporis colorem referat* (III); quum contra idem ille puer, ſeptennis ille, quem in oculis gerebat, inque tumulo ſplendide ornatum exponere conſueſcebat RVYSCH, IPSI PETRO MAGNO, IMPERATORI, quo, dignitatem hic non loquar, ingenii acumine praeſtantior iudex exoptari non po-

(I) *In reſponſ: ad epiſt: problem:* III.
(II) SWAMMERDAM *in notis in prodr: uan* HORNE *Cap:* IX.
(III) C. H. ERNDTEL *de itinere Anglicano ac Batauo*, p. 84.

poterat; atque aliis plurimis, eſſet probatiſſimus.

Artificio ſecundo, *circulantium in uiuo corpore humorum uias perfecte manifeſtabat* RVYSCH. *Iniiciundo nempe materiem quamdam ceraceam in truncos uaſorum quorumuis; ſicque replendo illorum ramos, ramuſculos; atque ipſa uaſa, tenuiora capillo.* Iucundiſſimo ſane oculis ſpectaculo! Ars illa procul dubio in RVYSCHIUM derivata erat a REGNERO *de* GRAAF atque I. SWAMMERDAM, quos primos illius cultores extollit *Ipſe* (IIII), amicoſque habuit; atque alterum quidem adeo dilectum, *ut nulla dies abierit, qua non mutua amicitia coniunctiſſimi collocuti fuerint* (V). Poſſunt tamen artis huius natales antiquiores aliquantum ſtatui. Vt BARTHOLOMAEVM EVSTACHIVM, naſcenti arti forte obſtetricantem, praeteream, poſtque illum alios plures, ipſe SWAMMERDAM priores adducit, celebratque IO. *uan* HORNE; *de* BILS, atque C. STALPARTIVM *uan der* WIEL (VI) Omnibus tamen palmam praeripuit RVYSCH. Atque de hac arte uarie quoque ſenſerunt docti. Dum enim alii, illius aliquantum periti, de ſe putarent nimis: alii contra recentia cadauera omni tali praeparationi, nimis mutanti, *cum* I. I. RAV praeferrent; nonnulli tandem debitam quamdam laudem eidem decernebant. Inſignia circa replendi artem dedit monita HERMANNVS BOERHAAVE (VII), Phyſiologis commendatiſſima.

Ter-

(IIII) *De muſculo uteri.*
(V) *l: c:*
(VI) SWAMMERDAM *l: c: p.* 33.
(VII) *In epiſtola ad* RUYSCH p: 33--35. Ego quidem de arte illa, ſalua exiſtimatione RUYSCHII, praeparatorumque *Ejus*, ſic iudicandum cenſeo. I. *Illam certo demonſtrare uaſorum exſiſtentiam.* Repletione enim nulla fingi poſſunt uaſa. II. *Illam non demonſtrare ſolorum uaſorum ſanguiferorum exſiſtentiam, ſed & aliorum.* Non ergo ualere illationem, frequentem quandoque RUYSCHIO: Adſunt repleta cera uaſa: ergo per illa, in uiuo corpore, ferebatur cruor. III. *Repletione plura comprimi uaſa, in aeternum ſubducta oculis; atque eo comprimi plus, pluraque, quo felicior fuit repletio.* IIII. *In forti repletione mutari minimorum uaſorum directionem.* Ipſe id fa-

Tertii artificii ope, quo *inflatas prius corporis partes exſiccabat, ſiccatasque diſſcindebat*, primus ſane uidit, quae praeſentiebat nullus. *Membrana adipoſa* RIOLANI *cellulis ſcatere* ſic deprehenſa eſt, mirabilis ſic patuit ſtructura *colis*; atque alia. Eadem tamen ars jam exercita erat a SWAMMERDAMIO atque MARCELLO MALPIGHI. Iſte enim *infallibilem cognouit modum, corporis partes adimplendi aere* (IIX); hic *ſingularem lienis fabricam, tali auxilio, nobis aperire conatur* (IX).

Aliorum adhuc mentionem fecit artificiorum; uti, *pro ſeparandis humani corporis integumentis*; *pro inducenda ſcroto duritie lapidea*; *atque ruberrimis iniectione partibus*, ut membranis atque inteſtinis, quo explicentur magis; *liquoribus immittendis*. Aſt haec ſingularia magis fuerunt.

Enimuero, quietos linquamus manes RVYSCHIANOS, ne in arcana *Viri* penetrare uelle uideamur, quae, uiuus, tam anxie celabat, ut *modum, indurandi ſcrotum, lapidis inſtar* (X), *artem*que *iniiciundi uaſa*, nullo modo reuelare uoluerit; atque hanc ne *integerrimo* quidem, *certoque ſuo amico*, HERMANNO BOERHAAVE (XI).

Intellectu iam eſt facillimum, quo pacto RUYSCH tot noua in humano corpore detegere ualuerit. Inuenta ſua bonus in orbe ciuis, uſibusque humani generis deuotiſſimus, publico impertiuit illico, diuerſis in ſcriptis, quae, titulo *Obſervationum Anatomico-Chirurgicarum*; *muſei* RVYSCHIANI; *re-*

fatetur replendi artifex. Corpuſcula namque teretia, in medio rene obuia, glandulae credita, conuoluta uaſa probaturus, ſic ſcribit *in Theſaur: Anatom: X. n*: LXXXVI. *Quum arteriae renales exactiſſime replentur, diſſoluuntur, uel expanduntur, quem ad modum, fili glomer.* Recidit haec meditatio ad illam hauddum ſolutam quaeſtionem: An minimorum uaſorum directio in ſanitatis & ardentiſſimae febris ſtatu duret eadem? Annon enim, in tali febre, uel ob hanc cauſam, in parte quadam uiui corporis, ſecernitur humor, & copia, & dotibus alius, quam in ſanitatis ſtatu?

(IIX) SWAMMERDAM *l: c: p:* 13.

(IX) *De liene, Cap:* IIII.

(X) *Vid: reſponſio ad epiſt: problem:* II.

(XI) *Vid: reſponſio ad epiſt:* H: BOERHAAVE *p.* 73.

reſponſionum ad epiſtolas problematicas; *theſaurorum Anatomicorum*; *aduerſariorum Anatomico-Chirurgicorum*; *curarumque poſteriorum*, ignota nemini, *Auctorem*, non titulo, ſed merito ſuo, *Illuſtrem* arguerunt.

Merita RVYSCHIana diſtincte recenſere, animus eſt. *Ita enim animis mortalium innaſcitur ueneratio erga mortuos, non indecens*; *inflammata tamen*. Nolim tamen tacere, ubi *bonus Vir*, aliis diu animaduerſa, ſibi primum uiſa falſo arbitratus. A *plagii* crimine RVYSCHium abſoluit quisque. Atque eadem res, ad alios relata, uituperii pleniſſima, eximiam RVYSCHIO parauit gloriam. Digniores namque in *Se* utilitates ex propriis obſeruationibus, quam ex iterata librorum Anatomicorum lectione, qui, ut nunc, ita & olim, plerumque compilati erant, expertus; *uermibus ſacrabat libros*. Vnde placuit nonnullis ſententia, *ſi* RVYSCHIus *primus in terra Anatomicus fuiſſet*, *Anatomen per Illum ad idem perfectionis culmen perductam fuiſſe*, *in quo illam ab Eo conſtitutam*, *poſt tot annorum millia*, *miramur hodie*.

Diſperſa in ſcriptis Auctoris triplici colligam argumento. Primum erit de meritis RVYSCHII *in Anatomen. Alterum explicabit adceſſiones*; *Chirurgiae atque Medicinae per Eumdem factas. Vltimo utilitates*, *in hiſtoriam naturalem ab Illo deriuatas*, *recenſebo. In nullo uero ſimplicem Hiſtorici titulum ſuſtinere uel poſſum*, *uel cupio.*

Ordior ab *Anatome*.

IIII. De *humani corporis oſſibus* primo loco loqui decet; cum, quod praerogatiuam quamdam, prae aliis humani corporis partibus, in tractationibus Anatomicis, iure conſuetudinis, nacta uideantur; tum, quod RVYSCH *in eadem omnium maxume inquiſiuerit iuuenis* (1). Origini corporis humani intentiſſimus RVYSCH, & oſſium generationem perſaepe conſiderauit adtentiſſimus. Hanc, fere integram, addiſcas ex *muſeo*, ſic dicto, RVYSHIANO; plures THEODORI KERCKRING errores, ibi correctos, notabis; atque retinebis,

(1) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Decad:* III. *n:* IX.

bis, multa ibi referri, quae tamen poſteriores ὀστεογενίας praelectores ſibi adſcripſerunt inuenta. Eximiae quoque artis opus profecto erant minutiſſimi, *digito minimo haudquaquam maiores* (II), grandioresque, omnis ſtaturae, ſceleti, ſiue humani, ſiue brutorum, eburnea albedine commendabiles. Recreat me adhuc plurimum recordatio, uidiſſe apud RVYSCHIUM, ſuis in ciſtulis, puluinaribus incumbentes ſericeis, artem elegantiſſimas, exiguas, naturae tamen humanae terribiles quodammodo, mortis illas imagines.

De ipſis *oſſibus* quae memorem, pauca reperio apud RVYSCHIUM. Plura reperiſſem ſine dubio, niſi JOSEPHVS *du* VERNAY atque CLOPTON HAVERS omnia fere, circa ea, praeripuiſſent omnibus. Hosque ſi legiſſet RVYSCH, quasdam ſuas circa oſſa obſeruationes procul dubio non credidiſſet nouas. An enim illud tanta animaduerſione dignum, *epiphyſes oſſium cum oſſibus connecti, ope perioſtei, atque ab hoc ſuam adipiſci firmitatem* (III); poſteaquam idem longe ante animaduerterat HAVERS (IIII)? An illud adeo inauditum erat ante RVYSCHIUM; *proceſſum capitis, ſtilo ſimilem, primo eſſe cartilagineum, poſtea autem oſſeſcere, &, articuli auxilio, committi cum oſſe, aemulante petram; unde eumdem ſolae ſenum caluariae in coemeteriis exhibeant quaerenti* (V)? Subiecta autem ſatis euincunt, idem diu iam innotuiſſe GABRIELI FALLOPIO (VI). Atque, ut ad *oſſium medullam* tranſeam, non admodum recte ſentiebat *Noſter*, *ab omni aeuo creditum fuiſſe, quod eadem oſſa nutriat*; quum

 con-

(II) *Ibidem.*

(III) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* III. *n:* IX. *p.* 31.

(IIII) *Oſteologiae nouae p:* 27. ita: *The perioſteum is ſerviceable in the conjunction of the bones and their epiphyſes, whilſt the ſubſtance of the epiphyſes is cartilaginous, &c:*

(V) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* III. *n:* IX. *p.* 31.

(VI) In *obſeruationibus Anatomicis* ita: *In nuper natis pueris oſſeae non ſunt (adpendiculae* στυλοειδὲς*), ſed cartilagines, dumque augeſcunt corpora, ipſae etiam creſcunt, oſſeaeque fiunt, atque ad quartam fere annorum ſeptimanam usque, per diuturnam elixationem, ut adcidit in adpendicibus tenerrimorum oſſium, dehiſcunt, ſepararique poſſunt, quod numquam in ueris proceſſibus adcidere reperies.*

contra crederet, *illam oſſa roborare, humectando* (VII). Eamdem autem ſententiam, immo & probatam, legas apud auctores, priores RVYSCHIO (IIX).

Talia uti laudamus numquam; in RVYSCHIO uero excuſamus; ita e contrario ingenue nobis probantur, quae de oſſibus RVYSCHIANA in medium producimus reliqua. *Medullam, in oſſium cauitatibus contentam, cum illa, quae epiphyſibus atque celluloſae membranae includitur, eiusdem eſſe ſpeciei, adſerebat ideo, quod omnis illa in cadaueribus, quae, triginta per annos, in ſepulcris haeſerant, ubique inueniretur ſebo ſimilis, uel duro adipi* (IX). Obſeruatio eſt elegans; meque delectat plurimum illatio, illuſtre *naturalis Ortologiae* ſpecimen exhibens in homine, *artificialis* certe imperitiſſimo (X). Cui uero, ſiue per obſeruata, ſive per rationes, perſpectum eſt, membranam celluloſam in toto corpore non dari, niſi unicam, illamque, quae medullam oſſium complectitur, continuari membranae, cellulis pinguibus grauidae; uti adtenta uel ſolius *ſyphilidis* contemplatio nos edocet: is in admittenda *Venerabilis Viri* ſententia ſe praeſtabit facilem. Eſt & nitida obſeruatio *de diminutione ſuperioris maxillae*, non quidem ab gingiuarum eroſione ſcorbutica, ſed *poſt caſum dentium ſuis ex alueolis, in ſenibus; in quibus hi alueoli concreſcunt, uti uaſis umbilicalibus foetus, poſt partum, adcidit* (XI). *In decrepitis nutantes dentes ait, radicibus ſuis, ſolas per membranas, firmatis.* Atque ego in ſene, ſemper, inter mordendum atque manducandum, dentium iacturam pauente, *idem* nuper admodum

(VII) *Theſaur: Anatom:* IX. *p:* 3.

(IIX) *Vid:* M: MALPIGHI *Exercitatio de omento, pinguedine & adipoſis ductibus.* Et HAVERS *l: c: The third diſcourſe. Of the uſes of the marrow, p.* 178--186.

(IX) *Aduerſ: Anatom: Chirurg: Dec:* III *n:* IX. Idem uero iam ſubolfecerat MALPIGHI *l: c:* ad *n:* IIX.

(X) Continetur ſub hac propoſitione WOLFII in §. 270. *Ortologiae: Quae habent easdem modorum poſſibilitates, quae, adtributorum propriorum inſtar, inſunt; ea eiusdem ſpeciei ſunt.*

(XI) *Obſeru: Anatom: Chirurg: obſeru:* IIXCII.

dum uidi ſpectaculum. Tantum circa oſſa ex RVYSCHIO diſcas Anatomicus; quibus adde, *craſſiores rotundioresque coſtas feminis obſeruatas* eſſe a RVYSCHIO, *quam viris* (XII).

V. Circa *uaſa humani corporis* plura exhibere poſſum. Triplicis generis demonſtrata ſunt hactenus ab Anatomicis; *ſanguinea*; *lymphatica ac lactea*. Vbique uero praedices RVYSCHIUM. *Tam in lymphaticis, quam in lacteis* primus oſtendit, *primus depinxit ſemilunares ualuulas, easque praeparandi modum certum docuit*; primus eas oculis dominatum inter Anatomicos tentantis de BILS expoſuit. *Vaſa lactea primi ac ſecundi generis monſtrabat*; uiam chylo parabat certam ex uaſis generis primi in ſecunda uaſa: a meſenterio ad lumbos. Sicque evertebatur, uno impetu, famoſum commentum BILSII, *de rore corporis humani*, per ductus proprios, MOSCH uocatos, a lumbis tendente ad meſenterium. Optuma de nota commendanda eſt *Beati dilucidatio ualuularum, in vaſis lymphaticis & lacteis*.

Vaſa, cruorem uehentia, ampliſſimam mihi ſuggerunt dicendi materiem. Dicam primo de *contento*: poſtea dicturus de *continentibus*. Experimentum audi, & curioſum, & utile: *Vbi uena tibi ſecatur, ramulo fruticis, uel & digitis, motita & comprime, qui mox exſiluerat, cruorem; & habebis e fluido ſolidum; membranam, inquam, copioſiſſimis fibris intertextam, quae, ubi, per diem unum uel alterum, pura aqua abluitur, albeſcit tota* (I). Hanc Ψευδο-*membranam* RVYSCHII ueram membranam de animali corpore deſumtam iurabit quisque. Id uoco *curioſum*. Sed idem & obſerua *utiliſſimum*. Ipſe RVYSCH, & polyporum, & uterinarum excretionum indolem inde explicari poſſe, non temere autumauit. Mihi quidem omnis illa res adeo indubia habetur, ut nil ſit ſupra. Veros polypos, a coagulato cruore

(XII) *Vid: muſeum* RVYSCHIanum N. VI. *p*: 108.
(I). *Theſaur: Anatom:* VI. *n:* VII. & *Theſ:* VII. *num*: XXXIX. *Tab:* III. *Fig:* VI.

ore diuerſiſſimos, qui negarunt olim, quique illos mox poſt obitum tantum naſci arbitrantur; ii in Anatome cadauerum, polypis diuitum, parum mihi uidentur uerſati, atque naturae ignariſſimi (II). Notabilis quoque eſt ingens *illa differentia inter* Ψευδο*polypos ex humano ſanguine confectos*, atque *illos, ex brutorum cruore paratos* (III). Aperte enuntio; *transfuſionem ſanguinis*, ex *animali altero in alterum*, *recte damnari a* RVYSCHIO, *tali experimento* (IIII). Vide; quantum φυσιολογία; quantum παθολογία debeat RVYSCHIO?

Transgredior ad *arterias*, coercentes ſanguinem. Omnis uia, quanta quanta, quantis quantis ambagibus ducta, a corde usque ad extimum corporis corticem, nouis decorauit honoribus RVYSCHIUM. Aorta tota, ſuo ab ortu, usque ad inuiſibilem oculo ramuſculum! Poſticam cordis cauitatem ubi egreſſa ahors, adſcendit, reflexaque deſcendit poſtea, datis prius PALLADIS arci ramis nonnullis. Tempore RUYSCHII, ſcribebant omnes Anatomici, unam illam aortam, ſuo in itinere, fieri duplicem: alteram *adſcendentem*; *deſcendentem* alteram. RVYSCHIUS autem, ex intentione naturae atque ueterum (V), *unum aortae adſerebat truncum*, qui incuruaretur, deſcendens. Sique

(II) Poſt plurium *polyporum* in cadaueribus examen, reperi; alios eſſe *maturos*, perfectos, omnino coctos; alios *immaturos*. Priores productorem ſuum, cruorem, adeo celant, ut nulla coniectatione diuinaris, e ſanguine natos illos. Flauescunt illi; ſique ſoli pelluciditati illorum adtendis, *ſuccinum* ſpectas. Si qui tamen icterioeis inſunt, colorem habent felleum. Deprehendas tamen ſaepius, in quadam illis polypis continuata parte, loca quaedam, magis uel minus rubicunda, iam pellucida aliquantum, iam aliquantum flaua. *Immaturos* hos uoco polypos. Atque dum natura & in morboſarum & in ſanarum actionum productione easdem ſequatur leges; ſaliat numquam; quis credat; polypum poſt mortem maturescere poſſe?

(III) *Curar: renouat: p:* 21. In *Theſ: Anatom:* I. T. II. eſt figura Ψευδο-*membranae de ſuillo cruore*, *globulos* oſtentans, ab *Auctore* tamen digitorum compreſſioni adſcripta. V: *Theſ: Anat:* VII. n: XXXIX.

(IIII) Conf: ſupra *not:* X. ad §. IIII.

(V) *Vid:* JOANNIS BAPTISTAE MORGAGNI *aduerſ: Anatom:* I. *n.* XVI.

Sique figuris, ab *Ipſo* datis (VI), fides, re uera non eſt, niſi unus aortae truncus, isque deſcendens per corpus, ita tamen, ut prius, quam defertur, incuruetur, adque curuaturae locum, ramos impertiatur uertici. Ita nata aorta primos omnium ramos cordi, huicque adpenſis largitur auriculis. Eos uerisſima imagine utique expreſſerat BARTHOLOMAEVS EVSTACHIVS (VII); ultimos uero fines eorum, cincinnosque ſubtiliſſimos aeque, ac mirabiles, figuris delineare curauit RVYSCH, quae per hominem nec pingi, nec ſculpi queunt elegantiores (IIX). Atque dum & ante RVYSCHIUM *ſoporalium arteriarum ortus* peruerſe delineatus eſſet ab improuidis Anatomicis; eumdem ex cadaueribus, atque ſecundum obſeruationes ueterum (IX), *dextre exprimere figura ita curauit*, *ut innominatus truncus*, *aliquantum adſcendens*, *mox fieret bifidus*, *producendo in latus ſubclauiam arteriam*, *ſurſum uero ſoporalem dextram*; *ſecundus uero ſolam ſiniſtram*, *ſoporalem ſurgentem monſtraret* (X). Solet quoque ſub ſubclauia ſiniſtra ad pulmones dirigi *arteria*, diu ſuperuiſa Anatomicis, rurſum obſeruata RVYSCHIO (XI), iam, conſtanti experientia, nota, cui, quippe adſiduae *bronchiorum* comiti, *bronchialis* nomen datum. Hanc *pulmonalem* dictam malluiſſem; uti id factum cum *iecoraria*; niſi eodem nomine abuſi fuiſſent priores diſſectores. Ignoro tamen, an, eamdem ob cauſſam, *bronchialis* adpellatio diſplicuerit RAVIO (XII). Reſtitutae ita arteriae delineationem primo reperis *ex uitulo* (XIII), poſt & ex *humano corpore* (XIIII).

Nimis

(VI) II. & IIlae *in tabula*, *epiſt:* III. adiuncta.

(VII) *Tab: Anatom:* XV. *Fig:* II. *Tab:* XVI. *F:* I. II.

(IIX) *Fig:* I. & III. *in Tab: ad epiſt:* III. *In primis in Tab:* III. *Theſaur: Anat:* IIII.

(IX) EVSTACHIVS *Tab: Anat:* XXV.

(X) *In fig.* II. & III. *tabulae ad epiſt:* III.

(XI) *In obſeru:* XV. C: III., *dilucidationi ualuularum in uaſis lymphaticis & lacteis* addita.

(XII) *Vid: Eius reſponſio ad qualemcumque defenſionem.* F. RVYSCH.

(XIII) *l: cit: ad not:* XI.

(XIIII) *In fig: I. & II. tabulae ad reſp:* ep: VI.

Nimis uero inſedit animo RVYSCHII, ſibi ſoli primam arteriae huius deberi obſeruationem (XV); atque IOANNES IACOBVS GRAETZ chartam cenſetur ſua perdidiſſe probatione, quod nec ERASISTRATVS, nec CLAVDIVS GALENVS, nec MARCHETTIS talem umquam nouerit *arteriam* (XVI); quum clariſſima, ea ſuper re, tandem hodie inuenerint loca ſeduli lectores ueterum (XVII). Id conſtat, tali experientia, multum profeciſſe φυσιολογίαν. Haec enim, naturae uias indagans, ita ſe ſenſim componit ad naturae uniformitatem paucam. Vtque nouo experimento diſcas, quantum Anatome poſſit, & in παθολογίᾳ; *arteriam bronchialem cum pulmonali communicare*, obſerua cum RVYSCHIO (XIIX). Hac uiſa communicatione, ualebat HERMANNVS BOERHAAVE ueriſſimas omnino deſcriptae priſcis Medicis uerae pleumonitidis exhibere cauſſas, ubi & leuior ille idem morbus animaduertitur, toties qui reſoluitur (XIX). Clariſſimum ergo eſt, quanta laude, quantaque adceſſione, obſeruatam uetuſtiſſimo aeuo arteriam reſtituerit RVYSCH, ac praecipue, ſi cogitaris, idem illud uas ſaepius, *Eodem* obſeruante, *ramum largiri ſtomacho* (XX). Atque, quo de maioribus canalibus tandem finiam; *uaſa in membrana, ſuccingente coſtas*; *arterias mammarias internas*; *pericardiodiaphragmaticas*; *atque mediaſtinas elegantibus figuris expreſſit* (XXI); *arterias intercoſtales exteriores, ex interioribus congeneribus natas*; *cognominum carnium itinera ſequentes, adque utrumque coſtarum limbum, & ſuperiorem, & in-*

(XV) *l: c: ad not:* XI., *& in reſp: ad ep: probl:* VI.
(XVI) *In epiſt: problem: ad* F. RVYSCH.
(XVII) *In* MORGAGNI *aduerſ: Anatom: I. num:* XXIIII. Nec adeo ſpernendus locus quem PHILIPPVS JACOBVS HARTMANN *in Diſſ: II. ſpec: de peritia ueterum Anatomica* adducit, ubi *Auctor Iſagoges Anatomicae tenues uenas memorat, aſperam arteriam amplectentes.*
(XIIX) *In fig: V. tabulae ad ep:* VI.
(XIX) *De cognoſcendis & curandis morbis aphor:* 822. 830.
(XX) *Obſeru:* X. C. III. *ad dilucidat: ualuul: in uaſis lymphaticis & lacteis.*
(XXI) *Vid: tab:, reſponſioni ad ep: II.* addita.

inferiorem, *tendentes*, *detexit* feliciter (XXII); *ſepto tranſuerſo ab inferioribus & interioribus intercoſtalibus*, *nonnumquam & a ſplenicis*, *ramos uendicauit* (XXIII); *uaſa* denique *breuia*, *cum arterioſa*, *tum uenoſa*, ſufficienter delineauit (XXIIII).

Quamquam ſic RVYSCHiana diligentia circa maiorum uaſorum ramos facile elucere poſſit; in minimorum tamen perueſtigatione *lynceum* confitearis RVYSCHium. *Totum humanum corpus ex uaſis confici*; antiqua eſt dictio. Nullius autem probatio demonſtrationi adceſſit propius, quam quidem RVYSCHiana. Ignorant tamen ſatis animati corporis indolem, qui, experientia ſola, rem omnem capi poſſe, perſuadentur. Ratio utique, ea ſuper re, aliquantum diſputat. RVYSCHius oculis exponebat uaſa, ubi eadem nemo unus uiſerat umquam. Dumque artificioſae repletionis examinatores incorrupti monuiſſent, eadem, aboleri uaſa plura, iam inconſpicua: prior illa, de humano corpore, per omnia uaſculoſo, ſententia, eo ipſo, firmabatur plurimum. An enim quis ante uiderat *uaſa per araneam tunicam* (XXV)? *Vaſa per membranas*, *cingentes auditus oſſicula* (XXVI)? *Vaſa per patellam* (XXVII)? *Vaſa per acetabulum coxae* (XXIIX)? *Vaſa in membrana*, *ambiente uertebrarum medullam* (XXIX)? *Vaſa in oſſium meditulliis* (XXX)? *Vaſa in exſanguibus tendinibus ac ligamentis* (XXXI)? Ibi tamen illa ſpectauit RVYSCH, &, poſt hunc, ſpectauere alii. Interim in *cuticula*; in *reticulo ſubcutaneo*; in *membrana arachnoide*, nulla, ocula-

(XXII) *Tab:* III. *Fig:* III. *Theſaur: Anatom:* I.
(XXIII) *Vid: reſponſio ad epiſt: probl:* IX.
(XXIIII) *Fig: I. & II. in tabula* IIII, addita *reſponſionibus ad epiſt: probl:*
(XXV) *Theſaur: Anat:* II. p. 38. *Tab:* I. F: IIX.
(XXVI) Vid: *fig. I. tabulae*, quae *ad reſp: ep: probl:* IIX.
(XXVII) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* II. *n:* II.
(XXIIX) *Ibidem n:* I.
(XXIX) *Curarum poſteriorum n:* LIIX.
(XXX) *Theſau: Anatom:* X. *Tab:* III. *Fig:* II. *C.*
(XXXI) *Aduerſ: Anat: Chir: Dec:* II. T. I. *Fig.* I.

latiſſimo quamquam, uiſa uaſa, licet eadem cuticulae inferre uoluerit Sancti Andreae iactantia. Inde hunc ad demonſtrationem talem prouocabat Rvysch, addita lepidiſſima clauſula, huc nihil faciente (xxxii).

Omnia haec inſignia ſunt, atque multum foecunda; neminem tamen latere poterant, ſolius artis Rvyschianae, bona fortuna, gnarum, ſoloque oculorum uſu fruentem. Quod uero iam in medium proferam; id non poterat declarari, niſi ab ingenioſiſſimo Viro, ſeduliſſima comparatione prius inſtituta. Et cineres *Viri* reuerebitur, eo nomine, ſapiens quisque.

Loqui paro de eo, quod *magnum arcanum* toties rectiſſime adpellauit *Illuſtris Anatomicus.* Vtique de *arcano*; quoniam nemo mortalium rem illam ſufficienter ac diſtincte explicaturus praeſumi poteſt. Loqui paro de *inuento* induſtriae Rvyschiano tanto, ut, loquente ſic Boerhaave (xxxiii), *in Anatomicis nihil ſit ſupra. Arcanum eſt ille differens progreſſus extremitatum, tam arterioſarum, quam venoſarum, & a ſe mutuo, & a finibus vel uenoſis, vel arterioſis; in uariis humani corporis partibus. Arcanum eſt eadem illa edicta diuerſitas, in uariis brutorum partibus.* Euoluas omnes Anatomicos; omnes euoluas naturae humanae inueſtigatores; atque cites mihi unicum, qui uel diſcrepantes inter ſe ductibus uaſorum fines praeſenſerit, uel ad diuerſorum humorum in animali corpore ſecretionem intelligendam aliquid in eo ſitum arbitratus fuerit. Solum mihi Malpighium, ecquis uero huic, ſiue ſagacitate, ſiue incredibili obſeruationum adcuratione, par fuit umquam? ne mihi obiicias, amabo (xxxiiii). Principes Anatomici, uel ultimis ante Rvyschium temporibus, uulgabant; *uaſorum*; & arteriarum, & uenarum; *fines in rete effor-*

(xxxii) *Aduerſar: Anat: Chirurg: Decade* III. *n:* IIX.
(xxxiii) *in epiſtola ad* F: Rvysch.
(xxxiiii) Inſignis exſtat locus in *Eius epiſt:* I. *de pulmonibus*; ubi *placentam uteri, pulmonum uicariam, foetui* ſagaciſſime *adſerit* ideo, *quod per placentam, conſimili ramificatione, excurrant propagata uaſa* (ac in pulmonibus).

efformare, conſuetum naturae morem eſſe (XXXV). Ego uero mallem etiam atque etiam; illud adeo audaciter non uocaſſent *naturae morem*. Niſi enim euidentibus teſtimoniis probaſſent, quoties cum natura amiciſſimi conuerſati eſſent; illos naturam pernouiſſe, iure aliquis inde dubitet. Immo uero; uti praeclare ac ſapienter idem ille MARCELLVS, pro more, aiebat; *rerum inuentores urbium & reipublicae fundatoribus adſimilari; has namque ſuum uenerari auctorem, non, qui ſenſim gentem propagauit, loci opportunitate, aut ſorte coactus; ſed, qui, datis legibus, diſtinctis ordinibus, moenibus uel ſepto circumuallauit, aut arce firmauit; ita in artibus & ſcientiis inuentorem illum dicendum eſſe, qui naturae arcanum per ſuas cauſſas patefecit, rationum & experimentorum cumulatis argumentis firmauit, & uſum naturae congruum dilucide expoſuit* (XXXVI); ita & RVYSCH, genuinus diuerſitatis illius, quaeque inde ſequuntur, detector, eamdem diſtinctiſſime enarrauit. Etenim; ut, dicendo de arteriis, a capite incipiam: *arteriae piae matris, inque choroideo plexu, ſerpentino greſſu, incedunt* (XXXVII). *In choroide tunica mirabiliter repunt, ſex ramis maioribus, ſenis in locis, in medio eius, eamdem perambulantibus* (XXXIIX), *decusſantque eaedem per* RVYSCHIanam *tunicam diſſeminata uaſa* (XXXIX). Aliter *procedunt per parotidem glandulam, quam per glandulas meſeraicas* (XL), utpote *in quibus ſurſum deorſumque uaſa currunt* (XLI), atque *arteriolarum reptatus adeo ſingularis eſt, ut*

(XXXV) Ita MALPIGHI *de cortice cerebri* C. III. ſimilia legas in *exercitatione Eius de omento, pinguedine & adipoſis ductibus;* ubi ita: *Hoc videtur, ait, perpetuum in natura, uenas & arterias iungi, reti intermedio*: Hoc uero continentur uaſorum fines.

(XXXVI) *In operibus poſthumis.*

(XXXVII) *In reſp: ad epiſt: probl:* XII. *Tab:* XV. *Fig:* III. *& Theſ: Anatom:* V. *n:* LXIIX.

(XXXIIX) *Theſaur: Anatom:* II. *p:* 3.

(XXXIX) *Reſp: ad epiſt: probl:* XIII. *Tab:* XVI. *Fig.* IIX.

(XL) *Curarum poſteriorum num:* XXIII.

(XLI) *Theſaur: Anatom:* X. *n.* LXI.

ei ſimilis in toto humano corpore non reperiatur, niſi, *quod, in harum glandularum maximis*, *ultimas ſuas extremitates in ſubſtantiam pulpoſam terminatas habeant*, *ut in epate* (XLII). *Aliter diriguntur per uentriculum*, *quam per ieiunum inteſtinum* (XLIII); *ſplenem*, *renes*, *atque uteri placentam* (XLIIII). *In liene* (XLV), *atque iecinore* (XLVI), *ut & inteſtinorum ſpuriis glandulis* (XLVII), *penicillorum more*, *protrahuntur*, *ſine flexura*. *In renibus ſingulariter progrediuntur arteriae*, *dum reptatum circularem in ſerpentinum mutant*, *uermiumque in modum ſe uoluunt* (XLIIX). *Aliter per ueſicae urinariae fundum meant*, *quam per cutem*, *renes*, *lienem*, *epar*, *aliasque partes* (XLIX). *In placenta uterina copioſiſſima minima uaſa ductus capillares corticis cerebri ſimilitudine exprimunt*, *a uaſis lienaribus diuerſiſſima* (L). *Per cutem*, *alio modo*, *diſtribuuntur*, *quam per renes*, *lienem*, *epar atque uiſcera alia* (LI); *quam per ipſam ſubiectam celluloſam tunicam* (LII). *Quum enim*, *in cute*, *retis forma*, *ſibi intertexantur*; *in celluloſa membrana ramos repraeſentant arborum* (LIII).

Quinimmo quaedam partes, loco diuerſo, diuerſos intortu oſtentant ramos. Sic *per ſeptum medium aliter procedunt uaſa*, *ubi carneum eſt*, *quam ubi eſt tendineum* (LIIII). *Alia uia*, *incedunt per cutem pedis*, quam *per cutem*, *tegentem*

(XLII) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* III. *n.* VII.
(XLIII) *Curarum poſteriorum num:* CLXXXV.
(XLIIII) *Theſauri Anatom:* VI. *n:* CVI.
(XLV) *Vid: reſponſ: ad epiſt: probl:* IIII., & eidem adſtructa *tabula*; ut & *Theſ: Anatom:* VII. Tab. I.
(XLVI) *Theſauri Anatom:* I. p. 21.
(XLVII) *Vid: reſponſio ad epiſt: problemat:* XI.
(XLIIX) *Theſ: Anatom:* IIII. *Tab:* I. *Fig:* I.
(XLIX) *Theſ: Anatom:* X. *n:* CXXVI.
(L) *Theſaur: Anat:* II. p. 23.
(LI) *Theſ: Anat:* IX. *n:* LXXXII.
(LII) *Curarum poſteriorum n:* XV. *Illarum*que *renouatarum n:* LII.
(LIII) *Curarum poſteriorum n:* XCIX.
(LIIII) *Theſ: Anatom:* X. *n:* CXXXVII. Et *Curarum poſteriorum n:* CLXXX.

tem caput (LV). Ecce *Tibi* diuerſitatem arterioſorum finium multiplicem! Certiſſimum habetur hodie, diverſorum in humano corpore humorum ſecretionem perfici, ſolius beneficio cruoris, quem partibus important arteriae. De *uena portarum* tamen aliter ſentiunt docti. Quodſi iam conſideratiſſima natura, quidquid molitur, certorum finium ergo, ſemper exſequitur certiſſime; enumeratas obſeruationes RVYSCHianas an uilipendendas iudicabis, nulliusque pretii? Natura mehercle! ignorat *purum caſum*; nec, niſi in homuncionum quorumdam cerebris, produci poteſt ille. Exiſtimabimus itaque, illam extremitatum arterioſarum diuerſitatem, praeter cetera, ab intelligentibus ſecretorum uariorum corpore in humano humorum explicatoribus adducta, aliquid etiam conferre ad ſecretionis diuerſitatem. Vnde aliquid, ea ſuper re, omiſſum fuit hactenus in explicatione Phyſiologica. Fac; in eadem ahortis ſectione normali, ad utrumque eius latus, unum exire ramum, aequalis ambos diametri, atque progredientem, cauſſa exempli, ad renes, in aequali a trunco arterioſo interuallo locatos, poſtea per renes infinities diuiſum, ita quidem, ut inflexio ac conuolutio uaſorum utrobique ſit oppido eadem, a ramo uiſibili quouis usque ad inſenſiliſſimum quemcumque. Concipiuntur talia, ſaltim mente. Annon utrobique ab eodem, & copia, & dotibus, cruore, idem ſecernetur humor? Niſi ſine ſufficiente ratione aliquid ſtatuere ſoles, adfirmabis utique ſententiam. Aſt finge ulterius; omnia utrobique ſibi mutuo manere ſimillima; minima uero uaſa, utroque in rene, aliter uolui, reuolui atque conuolui; annon diuerſus hicce uaſorum reptatus *Te* admonebit de diuerſitate humoris, utroque in rene, ſeparandi? Ita ut ſentiam, me ſane cogunt generaliſſimae, de *eodem* atque *diuerſo*, propoſitiones. Vbicumque enim eſt alius uaſorum progreſſus, quam in alia corporis parte: ibi & eſt alius humorum ad-

(LV) *Theſ: Anatom:* X. *n:* CXXX *&* CXXXI.

pulſus: adfrictus eorum alius: diuerſa illorum rotatio; adtenuatio eorum minor uel maior, ſeu intimior; alius tandem in uaſe ultimo, ſeu minimo, humor. Namque a dotibus ultimarum ſolidarum particularum in corporibus fluidis, pendent dotes fluidi integri. Inde axioma RVYSCHIO: *Quod ſi in parte quadam, uaſorum reptatus eſt alius, quam is in parte alia obtinet: ibi alius ſecernitur humor, quam hic.* Iudica igitur iterum, MARTINE LISTER; an gratis talia protulerit RVYSCH (LVI)? Diſtincta uero determinatio eius, quod a tali uel alio uaſorum contortu prouenit, manebit forte arcanum. Multum tamen facit ad intellectum rei, ſat intricatae; cur ibi paretur ſemen? Hic bilis? Saliua alibi?

Quin & notatum eſt RVYSCHIO, & uenoſorum extremorum itinera differre, & a ſe, uariis in partibus corporis; & a ductibus arterioſorum. Ab his quidem diſcrepant quam maxume in *inteſtinis* (LVII), ac manifeſte *in renibus* (LIIXX). A ſe mutuo diuerſa illa eſſe, luculenter conſpicitur in duabus humani corporis *uenis*, *portarum* atque *caua*. *Illa* etenim *copioſioribus exilioribusque dicata propaginibus, quam quidem haec* (LIX), forte & uel ſine dubio, quod bilem paratura; *aliter progreditur per epar, quam uena caua* (LX); *aliter inteſtina peruadit, quam quidem eadem uena caua* (LXI). Mirabilis eſt haec uenoſorum finium, ſuis in ductibus, inconſtantia! Inconcuſſum tamen manet prius noſtrum pro humorum ſecretione ratiocinium; neque idem ualere poteſt pro uenis, ullo modo (LXII).

Quum

(LVI) *de humoribus Cap:* XXII. p. 207. *C:* XXIX. p. 291.
(LVII) *Curarum poſteriorum num:* CLXXVII.
(LIIX) *Theſ: Anatom:* IX. *n:* LIII.
(LIX) *Theſau: Anatom:* II. p. 14.
(LX) *Theſau: Anatom:* V. *n:* XVII.
(LXI) *Curarum poſteriorum n:* CXLIIX & CLV.
(LXII) Nullus inficior, quodcumque uas, ſiue arterioſum, ſiue uenoſum, modo quocumque, aliquo tamen, per uiſcus uel membranam ferri debuiſſe; neque nego, & uenarum decurſum in parte, quiſcumque fuerit, multa cum rati-

Quum & brutorum uiua corpora ſint machinae, uarios humores, diuerſis in partibus, quae ſecernunt, aeque, ac idem, humano in corpore, obſeruatur; unusquisque eamdem uaſorum diuerſitatem & in uariis brutorum partibus coniectura adſequetur. Neque hoc argumentum intactum reliquit Rvysch. *In uitulino capite per palatum diſſeminatae arteriae non conueniunt cum iis, quae diſperguntur per buccas; multoque minus cum iis, quae in cauitate oſſis frontis exſtant; uaſaque longiora, per narium ſpongioſa oſſa, currentia, mucumque narium conficientia, omnino ſunt diuerſiſſima: inque lingua uitulina, ſecundum longitudinem disſciſſa, reptatus uaſorum aeque bene, ac in integra, conſpicitur; id quod nec in ſplene, nec in epate, nec in renibus, nec in aliis humani corporis partibus uſu uenire ſolet* (LXIII).

VI. Poſt *uaſa*, ad uiſcera me transfero; quo aliam, praeſtantioremque, & huic Anatomes parti a Rvyschio inductam faciem cuiuis ſpectare liceat. Quo tempore Malpighi dominabatur Anatomicus; omnia paene uiſcera euincere conabatur, conſtare ex glandulis: *corticem cerebri; epar; renes; lienem; teſticulos:* atque indubium habebatur effatum: *nullam, in toto humano corpore, celebrari ſecretionem humoris, niſi, ope glandulae.* Inde enorme Anatomicis *idolum*, non ipſa quidem *glandula*, ſed *glandulae nomen!* Ita maxumus quisque tunc Anatomicus; ita & menti Rvyschii illa, feliciter tandem poſtea emendata, inſerebatur olim praeuentio, *ſplenem atque iecur eſſe glandulas* (I), *inque cute dari glandulas.* Tandem tamen progreſſus, arte replendi, ad ſtuporem usque, uel ipſius replentis, factus, & aliter erudiuit Rvyschium, &, de indubitata ceteris glandularum indole, nec non frequentia, dubium reddidit quam

ratione, id eſt, diuina, potius eſſe illum, quam alium; nemo tamen inde inferet id, quod ex arterioſorum finium diuerſitate concluſi prius. Id enim ſeuere uetat uenarum indoles, utpote quibus amplior ſemper meatus contigit. Vena portarum uero in epate forte deſinit eſſe uena.

(LXIII) *Curarum poſteriorum n:* CLVII.

(I) *Obſeru: Anatom:* LI.

quam maxume. Poſt annoſam denique experientiam audax illa, firmiſſima tamen, ab *Ipſô* publicata eſt ſententia: *In tota capite non dari glandulam ullam, exceptis, pineali atque pituitaria. Ac ne quidem in choroideo plexu* (II). *Nullas adeſſe glandulas in corde*; *nullas in muſculis*; *non in pericardio*; *non in liene*; *nullas in epate*; *nullas in diaphragmate*; *nullas in corona balani* (III); *nullas in placenta uterina* (IIII); *nullas in cute* (V), nullas in *mamma muliebri.* Inde odia plurimorum in RVYSCHIUM; quandoque & calumniae, ubi omnes glandulas, tyrannide RVYSCHIANA, humano de corpore iam exſules, cauillabantur. Talem ſagax Vir experiebatur, in Anglia, MARTINVM LISTER (VI). Profecto; aliud HIPPOCRATI dicebatur *glandula*: aliud MALPIGHIO; aliud RVYSCHIO; & tamen adeſt in corpore HIPPOCRATICA glandula; adeſt & MALPIGHIANA; adeſt & RVYSCHIANA; ſed non ſolae adſunt HIPPOCRATICAE; non ſolae adſunt MALPIGHIANAE; non ſolae adſunt RVYSCHIANAE. Inde nouorum neceſſitas nominum; *acinorum*; *cotylarum*; *cryptarum*; *folliculorum*; *lacunarum*; *loculorum* atque *utriculorum*; quae felix excogitarat BOERHAAVE (VII). Conſpectus externus HIPPOCRATI atque ueteribus definiuit *glandulas*; *tanquam corpora rotunda, tumentia, mollia, aequabilia atque ſplendentia.* MARCELLVS autem, ex interna fabrica, glandularum naturam exponere conabatur. Atque, etiamſi in eo praeclaram mereatur laudem; id tamen celandum haud eſt, *Eum* non plus ab experientia, ſiue in ſanitatis, ſiue in morbi ſtatu capta, lucratum eſſe, quam quidem antiquos: cetera coniectura, ſaepe ſat felici, addidiſſe. Inde ex praeuentionibus, menti inſitis, in corpore humano, MALPIGHIO tot naſcebantur

(II) *Vid: reſpon: ad epiſt: probl:* XII.
(III) *Vid: reſponſio ad litteras* H: BOERHAAVE.
(IIII) *Theſau: Anatom:* III. *n:* XXV.
(V) *Aduerſ: Anato: Chirurg: Dec:* I. *n:* III.
(VI) Querelas RVYSCHIANAS legas in *praefatione* ad *Theſ: Anatom:* IX.
(VII) *In epiſtola ad* F: RVYSCH.

tur glandulae. Res eſt clara in *cerebro*. Corpus globoſum an ſtatim eſt glandula? Glomer eſt glandula? Corpus interruptum annon poteſt adparere continuum, neceſſitate optica? Saltus ergo erat in concluſione (IIX). Idcirco figenda erat notio, ad quam examinari poſſent obuia corpora, *glandulae* dicenda. Id fecit, reflectendo, RVYSCH. En laboris fructum (IX)! *Glandula eſt corpus ſolidum, in coctione conſtans, conflatum ex adgregato uaſorum, undique cinctum membrana, cuius uaſa differunt, pro differentia humorum, quos efficere debent.* Sic ſe habebant glandulae, unanimi omnium conſenſu tales; meſeraicae; ſaliuales atque τὸ πάγκρεας. *Crypta eſt corpus flaccidum, in coctione inconſtans, uaſis præditum; non cinctum membrana ab omni parte, ſed ſupra patulum, foueae inſtar.* Tales ſunt inteſtinorum glandulæ, inde *ſpuriae* uocatae RVYSCHIO (X). *Acinus* denique *eſt corpuſculum rotundum, non cinctum membrana, quantum uideri poteſt hucuſque, quae uaſcula, inter excarnandum, ſoluuntur in formam ſubtiliſſimorum penicillorum.* Atque ita uiſcera pleraque conſtant ex acinis; ſuntque glandulae. Epar pluries glandulam adpellitarat RVYSCH; negabat tamen ualdopere, illud componi ex glandulis. Quare epar non eſt conglomerata glandula. An conglobata igitur? Intelligis itaque inſufficientem diuiſionem MARINI *in glandulas ſiccas & denſas*, hoc eſt, *conglobatas*; & *laxas atque humidas*, ſeu, *conglomeratas*. Atque illa εἴκων, exhibita ab H. BOERHAAVE (XI), quae & pro conglomeratarum glandularum natura exponenda ſeruire poteſt, an picta de cadauere? Adſunt, in MALPIGHIANA glandula,

(II) Similia ratiocinia nimis ſaepe ualida habentur a Phyſiologis. An omnes admittent illationem: Corpus, determinatae figurae, ſe mouet, mouente inuiſibili; ergo eſt animal? Aliud certe non habent pro exſiſtentia animalculorum in animalium ſemine argumentum. Οργανα enim, & reliqua, finguntur, non uidentur. Exſtat tamen ualidum apud ARCHIBALDVM PITCAIRN, pro illa argumentum, JOVE dignum, ſuo euoluendum loco.

(IX) *In reſponſione ad* H: BOERHAAVE p. 76.

(X) *In reſponſione ad epiſt: problem:* XI.

(XI) *In epiſtola ad* F: RVYSCH p. 25.

omnis generis uaſa, eademque arterioſa atque uenoſa, maiora, minora, minima, *quorum fines*, ut de *liene* exemplum ſumam, *capreolorum inſtar*, *uel ſerpentis hederae*, circum *lienis glandulas producuntur* (XII). Atque hi, tenuiſſimi, rubrum globulum capere neſcii, dilutiorem humorem, inter uaſorum tot anfractus genitum, cauo, membranaceo folliculo, ipſis adpenſo, infinitis eumdem oſculis pertundentes, immittunt. Sic poteſt repleri folliculus facile; atque depleri per uas aliquod, pari modo, perforans utriculum. Sed & in RVYSCHiana glandula idem ille conſpicitur adparatus. Adſunt & hic omnis generis uaſa, infinitis producta modis. Adeſt & hic membrana, non quidem humorem quemdam receptura, ſed quae ambitu ſuo innumera uaſa, glandulam conficientia, uariis modis, uariis in glandulis, contorta, id eſt, infinitos complectatur *acinos*; atque, ubi ad minima peruentum, humorem, tot in maeandris paratum, atque ſic ſecretum, alii uaſi, inde *excipiens* uocato, omni intermedio folliculo abſente, commendatura. Litem hanc, MALPIGHIum inter atque RVYSCHium, confirmant talem JOANNES BAPTISTA MORGAGNI (XIII), atque H: BOERHAAVE (XIIII). Eſt uero mere Anatomica. Conſtat tamen hodie, obiectiones MALPIGHIanas, perſpicacitate BOERHAAVEana multum licet auctas robore (XV), ſolui poſſe perfacile. Ipſeque BOERHAAVE, intima meſeraicarum glandularum ex praeparato RVYSCHiano deſcribens, ſententiae RVYSCHianae non adeo uidetur aduerſus (XVI).

De his iam tenendum *glandulis*, *quod*, *creſcentibus annis decreſcant*, *& mole*, *& numero*; *ut ipſae feminarum mammæ. Quo ipſo opinionem chyli*, *ab inteſtinis ad epar*, *per venas meſeraicas*, *confirmari*, omnino arbitramur (XVII).

(XII) MALPIGHI *de liene*, *Cap.* V.
(XIII) *In Aduerſ: Anatom:* II. *animadu:* XLIX.
(XIIII) *In epiſtola ad* F: RVYSCH p: 29. 30.
(XV) *L. cit:*
(XVI) *Vid: epiſtola* F: RVYSCH *ad* H: BOERHAAVE *pag:* 79.

(XVII). An uero meſeraicarum glandularum uaſa, ut & lactea, contrahantur ſenecta; ſicque nouam ſenili morti cauſſam praebeant? hauddum ſatis uidetur determinatum.

VII. Perſpecta ſententia de glandulis RVYSCHiana, duce *Eodem*, ſingulari facilitate, penetrare datur in abditam alias naturam uiſcerum. En *caput*; *thoracem*; *abdomen!* Ventres tres, communibus omnes obductos tegumentis, quae a ſe mutuo ſeparare ita, ut nihil ab arte *Tua* adceſſerit illis, artis habetur merito. Hinc aliter tentabat opus ANDREAS VESALIVS; aliter JOANNES RIOLANVS; alii aliter. RVYSCHIUS *partem extimi tegumenti humani, ligneo ſuperextenſam aſſeri, feruidae immittebat aquae; ſicque facile cuticulam a reti, & a cute rete ſeparabat* (I). Verum expertus fatebitur, calorem feruentis aquae multum mutare partem. Neque ego multum profeci, tali arte.

Cuticulae, qua de, ut & de *pilis* atque *unguibus* poſtea, firmiter adnectitur membrana, retis in modum compoſita; hinc *rete* adpellata inuentori. *Haec, nullis*, ſi oculis fides, *donata uaſis* (II), *per circulares ſuas cavitates, pyramidales cutis papillas permittit, taliſque, eleganti certe figura*, a noſtro RVYSCHIO *expreſſa eſt* (III).

Eleuato reti ſuccedit *cutis, quam iam uetuſtiſſimi Anatomici ab arteriarum, uenarum atque nervorum extremitatibus, quae in illa terminarentur, ortum ducere adſeruerunt* (IIII). Eadem; nec plura docebat RVYSCH. Vbi uero MALPIGHI, atque NICOLAVS STENONIS, ſudorem, ſupra cutem conſpicuum, id eſt, ſecretum humorem meditabantur; illico quoque machinas cogitabant, illum paraturas. Et quas? Sine dubio glandulas. Tum & conductus eo oculus illas mox ſpectabat; milii magnitudinem ipſis definiebat; quin & concauam, atque ele-

(XVII) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec.* III. *n:* VII.
(I) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* III. *n:* IIX.
(II) *Theſau: Anat:* X. *n:* II.
(III) *In tabula reſp: ad epiſt: probl:* I., fig. IIII. VI.
(IIII) *Auctor anatomiae uiuorum, apud* GALENVM.

leuatilem ſingulis adaptabat ualuulam. Sed; quantum mutarat retis a cuticula atque cute ſeparatio, ipſo candente marte facta! Rvyschius uero glandulas iſtas negabat atque pernegabat, numquam uiſas ſibi, arte ulla! Sed illae ipſae arteriae cutaneae, in quas adeo ſtudioſe inquiſiuerat Evstachivs, *tenuiſſimae factae, per cuticulam, perforatam, ut cribellum, ad hoc, ut per ipſam fiat reſpiratio uaporoſarum ſubſtantiarum, ſeu ſuperfluitatum interiorum membrorum* (v), nunc emittunt humorem inſenſilem; nunc, dilatatae, humorem craſſiorem, uiſibilem, qui *ſudor*. Vnicum hunc ſudoris fontem *Noſter* demonſtrabat *Anatomicus* (vi). Sed nec ſolus; nec primus forte. Philippvs enim Jacobvs Hartmann, iam ſeptem ante elapſi ſaeculi finem annis, *manifeſto ſaepius ante oculos poſuit, quo modo, cuticula per iniectiones crebras tandem ſecedente, innumeris punctis ſeu orificiis, ad iniectionem, ſudor ex cute erumpat, areolis undiquaque ex uaſis ſanguineis contextis* (vii). Jam manifeſto intelligitur, cur in cute arteriae decurrant aliter, quam ullibi alibi? Quia ibi ſolum ſecernitur ſudor. Et; cur in uariis cutis partibus illarum progreſſus uariet? Forſitan; quod ſudor, in uariis cutis partibus, & copia, & dotibus eſt diuerſus. Illi vero *cylindracei ac pinguetudinoſi loculi* Boerhaaveani (iix), *in lateribus perforati a uaſis, pingue euomentibus, adſunt utique in exteriore cutis ſuperficie*, atque fere conceduntur a Rvyschio (ix). Hi uero non glandulae, ſed *cryptae.*

Celluloſa denique tunica, fere ubique praeſens, omnia inter ſe connectens, inflante ſpiritum Rvyschio, cellulas monſtrans; nunc dilatata ſpiritu, oleo, aqua, uel pure, *ſub ipſa membrana arachnoide ſupra matrem piam deliteſcit, adipoſos globulos nonnunquam oſtendens, glandulas iterum creditos*

(v) *Ibidem.*

(vi) *Theſau: Anat:* X. *n:* CXXX. Et *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* I. *n:* III.

(vii) *In Diſſ.* II. *in ſpecie, circa peritiam ueterum Anatomicam, Cap.* VII.

(iix) *Inſtitutionum Medicarum* §. 422.

(ix) *Aduerſ: Anatom: Chirurg: Dec:* I. *n:* III.

ditos (x). Qua uero ratione celluloſa haec in adipoſam degenerare poſſit; clare docuit RVYSCH. *Immittendo* namque *ceraceam ſuam materiem arteriis meſeraicis*; *ipſa celluloſa rubente cera plena fit* (xi). Vnde patuit, & pingues loculos arteriarum finibus adpendi: & olei guttulas ab arterioſo cruore in illos deponi.

IIX. Jam aperiatur caluaria; atque intus cernes perioſteum cranii, *matrem duram*, caluariae in primis dicatam uſibus. Illa enim, RVYSCHIO magiſtro, *repleta*, *cera*, *roris inſtar*, *perpluit in cranium* (I). Laminae eius & ſinus fingunt, in quos ſolae piae matris uenae ſeſe exonerare uſque credebantur, donec RAYMVNDVS VIEVSSENS *ex arterioſi cruoris in longitudinalem adfluxum*, *fallaci experimento*, *euincere adlaboraret*. Fallaciam feliciter detexit RVYSCH (II).

Ad cerebrum ipſum pertinet *pia mater*, quae, inteſtinales cerebri gyros ſequendo, ampliſſima facta, uti oculis exponere conſueſcebat RVYSCH, *aequalibus ſulcis ſuperficiei cerebri atque cerebelli ſe inſinuat, ac illi quidem ſerpentinis proceſſibus*, *huic autem falciformibus*, *aeque*, *ac dura mater ſe gerit* (III); *a quibus piae proceſſibus uaſa ad conſtituendum cerebri corticem manifeſte deſcendunt* (IIII. Sicque delabor ad illud *inuentum*, *quod Beatus inter omnia ſua in corpore humano inuenta facile palmarium habebat* (V). *Fabrica cerebri glanduloſa*, quam antiqua ſit opinio; quam adcepta eadem principibus Anatomicis atque Phyſicis; nemo neſcit hodie. RVYSCHIUS uero extra omnem fere dubitationem ponebat, *corticem cerebri non eſſe*, *niſi uaſorum piae matris productionem* (VI); *ita tamen*, *ut illae arteriae in cortice cerebri*, uti ſcribit, *in aliud eſſe de-*

(x) *Theſau: Anatom:* V. *n:* XIII.
(xi) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec.* II. *n:* IIII.
(I) *Curarum poſteriorum n:* CCVII.
(II) *Theſau: Anatom:* IIX. *n:* II.
(III) *Vid: reſponſio ad epiſt: probl:* VII; *cum additis figuris.*
(IIII) *Theſau: Anatom:* VI. *n:* LXXIX.
(V) *In praefat: ad Theſau: Anatom:* IX.
(VI) *In reſponſione ad epiſt: probl:* XII.

degenerent, tumque praeſentent pulpam uaſorum ſanguineorum in homine, in pyrorum uaſis, pulpam in pyris (VII). Contuere elegantiſſimam imaginem, ad uiuum depictam, atque taurinos oculos defige in corticalia uaſa, ineffabilis teneritudinis (IIX); quibus tamen omnis praerogativa humana, prae aliis animantibus quibuſque, mandata eſt. Eccur autem adeo tenera haec uaſa? Regerit facile RUYSCH (IX); liquidum, quod in corticis cerebri uaſis paratum, per medullae canales ſeu fibras MALPIGHIanas, atque his ipſis continuatos neruos fluet, adeo ſubtile eſſe atque cohobatum, ut non, niſi exiliſſimis uaſculis coerceri queat; quin immo, fatali menti humanae impetu, alias eſſet ultro citroque ruiturum. Tantam eius ſtatue teneritudinem, ut, niſi nos plane decipit aeſtimatio PAVLI GODOFREDI SIEVERT (X), ſi ex uaſculo ſuo exſtillaret continuo, uix tamen unum eius granum ſpatio 178367. annorum ex eo effluere poſſet. Ridebit profecto; & rideat, haec ſi legit JOANNES THOMAS BRINIVS, perſuaſus, nos, ſine tali liquido, & ſentire, & moueri poſſe, nec, talis auxilio, uel ſenſuros eſſe, uel mobiles fore, ſi Diis placet, in aeternum (XI.) An uero decebat demonſtratorem Phyſiologum, neruos pro productionibus membranarum cerebri habentem, adeo ſilere de tam mirabili corticis cerebri fabrica? Hic quid ſibi vult? Et cui eſt uſui? Cur tam copioſus ſanguis adpellit ad cerebrum? Arteriae piae matris innumerabiles an illi, ob uſus proprios; hinc & haud dubie neruorum *Tuorum* ergo, intertexuntur? Eccur uero mater eadem, omni naturae ſtudio, ideo, per omnem obſeruationem, largiſſima facta eſt, ut arteriae exin in ſolum cerebri demittantur corticem?

Cor-

(VII) *In reſponſione ad epiſtolam* J. C. BOHLII. *pag.* 10.
(IIX) *In figura l: cit: ad not:* VII. Et *fig:* VI. *in prodro: Theſ: Anatom:* VI.
(IX) *Theſau: Anatom:* IX. *n:* LIII.
(X) *In Diſſ: de morbis, a motu humorum circulatorio aucto oriundis;* §. XXXIIX.
(XI) *Vid: Eius inquiſitio de ſpiritibus animalibus.*

Cortex cerebri quid ergo rurſum ſignificat? Reſpondebis ad haec, Brini, uerioremque ſententiae *Tuae* nobis exhibebis demonſtrationem. Atque ipſe *choroideus plexus*, ex exiſtimatione Anatomicorum glandulas habens, demonſtrante Rvysch (xii), *conſtat ex meris uaſculis ſanguineis, praeſertim arterioſis, motu ſerpentino repentibus, glandulas mentientibus, propter gyrulos anfractuoſos, & piae matris portione cohaerentibus.* Arteriae eius patulae in uentriculos cerebri atque cerebelli ſuos eructant humores, quibus uentriculos tempore ſomni, a concretione impediunt, tractus medullares, ſpinae medullam atque membranas eius humectant atque irrigant: uenae autem contra effuſos ibidem humores abducunt, abductosque important ſinubus. Fabrica cerebri quamuis adeo ſit manifeſta demonſtrataque; prodire tamen debebat Gvntheros Christophorvs Schelhammer, *qui ſuos, ſuis ex orbitis, potius erui pati uellet oculos, quam credere, rem ita ſe habere.* Obiectiones *Viri* facile tollebat *Noſter* (xiii); &, poſteaquam duo Schelhammeri diſcipuli idem portentum, corticem cerebri inquam uaſculoſo-tomentoſum, ſuis apud Rvyschium uſurpaſſent oculis, maluit tandem Schelhammer, fide, nunc potius doctrinae ſuae alumnis, quam olim data inter Anatomicos *ſummo*, oculos retinere, atque a ſtructura cerebri omnes omnino relegare glandulas (xiiii). Aſtutior uero Vievssens, ſecretiones omnes in arteriolis perfici, ſubolfaciens, & cerebri corticem uaſculoſum deſcribebat; ſuppreſſo tamen inuentore Rvyschio (xv); quum tamen apertum ſit, hunc, quadriennio ante, ſuas, ea de re, publicaſſe obſeruationes (xvi). Inde nouae quaere-

(xii) *Vid: reſponſio ad epiſt: probl:* XII.

(xiii) *Vid: Theſau: Anatom:* VI. *n:* LXXIII.

(xiiii) *Aduerſar: Anatom: Chirurg: Dec:* I. *n:* I.

(xv) *In nouo uaſorum corporis humani ſyſtemate* p. 226. *& ſeqq.*

(xvi) *Reſponſio* Rvyschii *ad Epiſt: probl:* XII: ſcripta eſt a. 1699. d. xxi. *Aug*: Sed Vievssensii liber editus eſt a. 1705. & litterae ab Auctore, eo de argumento, exaratae ſunt ad eruditos, a. 1703. *M: Octobre*.

relae Rvyschio (xvii). *Quae* uero *Noſter pyramidalia atque oliuaria corpora deſcripſit atque delineauit in parte ſuperiore, a latere calami ſcriptorii; prominentias caudicis oblongatae medullae, quae, ſulcorum ope, nonnihil ſeparatae adparent* (xiix); *ea*, inquam, *ut diligenter inquiſierit, reperire potuit numquam* Joannes Dominicvs Santorini (xix). Ex elongata medulla omnes naſcuntur nerui, qui & ſenſus auctores. Opportune igitur hic agam de *organis ſenſuum*.

IX. De ſola *membrana tympani* quae notem, reperio apud Ruyschium, dum auditus ὄργανα percurro. Illam primus deſcripſit Rvysch, *tamquam e triplici membrana conflatam*, cuius exterior ab integumento extimo meatus auditorii propagatur, interior a dura matre, ueſtiente tympanum, proficiſcitur: media tandem eſt genuina celluloſa, elegantibus donata uaſis (i); quamquam, praemonſtrante Winslow, *in quatuor, immo plures membranas ſeparari queat* (ii).

Eadem haecce membrana Avgvstino Qvirino Rivino *perforata ſaepius uiſa dicitur*; *ſed* Rvyschius *eam nusquam foramine pertuſam aut perforatam deprehendit, aſt ubique in ambitu oſſi orbiculari connatam* (iii). Immo, *replendo internam aurem, argento uiuo, per tubam* Evstachii, *illud tamen nullam ſibi uiam inuenit per auriculam* (iiii). Et, *licet auditores olim* Rivini, *iam doctores, illud foramen plus, quam centies mille fere auditoribus ſuis, quin & clauſis oculis, demonſtraſſe ſe iactent*; interim illud nec uiſum umquam, nec ullo experimento praeſens cogni-

(xvii) *In prodromo ad Theſaur: Anatom:* VI.

(xiix) *In reſp: ad epiſt: probl:* XII. & huic addita *Tab:* II. Fig. V. Idem repetiit in *Theſau: Anatom:* V. *n:* LXVI.

(xix) *Obſeru: Anatom: C:* III. §. XXI.

(i) *In reſp: ad Epiſt: probl:* IIX. Et eidem addita fig: IX.

(ii) Joannes Fredericvs Cassebohm *de aure interna*, §. XIIX.

(iii) *Vid: Theſaur: Anatom:* II. p: 33.

(iiii) *Vid: Theſaur: Anatom:* IIX. *n:* VI.

cognitum eſt, ſiue aliis (v), ſiue Bernardo Siegfried Albino. Purga membranam tympani undique, atque meatum inter auditorium & nominatam membranam, reperies foramen, ſed externo mallei muſculo ablato; numquam uero alias.

In foetu, eamdem membranam inueſtit tegumentum aliquod, iam diu obſeruatum, cuius uſus diu fuit abſconditus. Hodie autem compertum eſt cum Rvyschio (vi), *illud, nunc craſſius, nunc tenuius, tenerrimum* ὄργανον, *ab acribus ſaepe humoribus, quibus innatat foetus; & ab inconſueti aeris iniuriis defendere idem, poſt partum; recedere tandem, ſuccreſcente meatu oſſeo, atque cartilagineo.*

Membranas, auditus oſſiculis circumdatas, a Rvyschio primum oſtenſas eſſe uaſculoſas, ſupra me retuliſſe memini.

Ab aure ad oculum. Madentes uſque *palpebras explorans* Rvysch, *glandularum* Meibomianarum *loco, reperit oſcula canaliculorum, ſerpentino reptatu reptantium, qui continuant cum arteriolarum extremis* (vii). Sicque alia glandularum ſeries iterum eiiciebatur ex humano corpore. Quantum ad internum oculum; *nouam tunicam eius in Anatomen inuexit*, cui, propoſitum a filio, probatum a patre, Rvyschianae nomen impoſitum. Rem omnem non adeo bene tulerunt Philippvs Verheyen atque J: J: Rav. Cingit autem interne tunicam choroidem, a qua & in repleto, & in non repleto oculo ſeparatur ab Anatomicis (iix). Quod uero nunc referam, per Anatomen Rvyschianam plane conſtitutum, maioris momenti reor. An uero illud uel liquidi neruei exſiſtentiam, uel retinam, uerum uiſus ὄργανον defendentibus contrarietur? Proponam quidem, non determinabo. Nominata enim membrana ex

 du-

(v) Cassebohm *loc: cit: in not:* II.
(vi) *Vid: Theſaur: Anatom:* III. *n:* LXXVI.
(vii) *Vid: Theſaur: Anatom:* X. *n:* CXXIIII.
(iix) *Vid: reſponſ: ad epiſt:* XIII., & *fig:* VII. & XIII. in *eius tabula.*

duplici lamella componitur euidenter: *medulloſa* una; altera plane *uaſculoſa*, uitreum humorem ambiente (IX). Quo igitur pacto adficient radii lucidi *amphibleſtroidem?* Doleo uehementer, hanc in obſeruationem non incidiſſe adductum prius BRINIVM. Reſtat in oculo aliquid, quod non adeo recte intellectum RVYSCHIO. *Ligamentum ciliare*, atque *proceſſus cognominis*. Etenim, ſecundum *Auctorem*, *ligamentum illud eſt orbiculare corpuſculum*, *plurimis iugis undulatis*, *pigmento atro obductis*, *ditatum*; *quae iuga ueri ſunt muſculi*, *tendinibus ſuis ciliari inſerti proceſſui. Huius pars anterior dicitur iris*; *poſterior uero habet longitudinales fibras*, *rectas atque pectinatim poſitas* (X). Mutauit tamen poſt aliquantum ſententiam, *dum non ciliari ligamento*, *ſed proceſſui atque circulo*, *poſterius in pupillae confinio ſito*, *fibris ornato concentricis*, *actionem carnis tribuit*, *extremaque ligamenti a ciliari proceſſu recedere ſtatuit*; *ligamenti ciliaris tendines tamen minori circulo inſeri dixit rurſum* (XI). Res ſic ſe habet in natura: Vbi choroides tunica ad corneam peruenit, illa, ex tenui, fit uel triplo craſſior, abitque in craſſum orbiculum, qui ſcleroticae, ad corneae initia, adhaeret circumquaque. Vocatur *circulus orbicularis choroidis*. Ab omni huius orbiculi circuitu enaſcitur membrana, corneae laxe adplicata, quae exterius *iris*; interius *uuea* adpellatur. In brutis praeter ea, ex orbiculo ciliari, mediam pupillam uerſus, radiorum inſtar, rectae feruntur fibrae, quae *ciliaris proceſſus* ſunt, cui mobile punctum in uuea, in orbiculo fixum. Pone uueam denique abit ciliaris orbiculus in *ciliaria ligamenta*, humorem cryſtallinum, more ligamentorum, retinentia. Sunt autem tenues, arcuatae fibrae, ex interiore choroidis ſuperficie procedentes. Quoad oculum tamen merentur euolui

(IX) *Vid: reſp: ad epiſt: probl:* XIII. & *fig:* XVI. *tabulae eius.* Et *Theſaur: Anatom:* II. p. 34.
(X) *Ibid:* & Fig: XIII. XVII. XIIX.
(XI) *In Theſaur: Anatom:* II. p. 8.

ui *Auctoris reſponſio ad epiſtolam problematicam* XIII. & *Theſaurus Anatomicus* II. Id unicum adnecto, Jacobvm Hovivm, in Anatome oculi, criminis litterarii poſci a Rvyschio (xii).

Naſus quum *odoratus* ὄργανον contineat, de eo hic adprime incidet ſermo; atque prae ceteris, in quantum eſt *cartilagineus*. Princeps eius cartilago eſt *ſeptum narium*, circum quod *ſingularem* demonſtrabat *membranam* Rvysch (xiii); atque *ad eius poſteriorem inferioremque partem obliquos ſulcos* (xiiii): *ad anteriorem uero & inferiorem, iuxta palatum, unum utrimque foramen, mucum tranſmittens* (xv). Neſcio certe; an haec ſint *illa* Stenonis *foramina* (xvi)? Reliquarum autem naſi cartilaginum numerum adauxit ita, ut *in quovis latere adhuc duas depingere potuerit: alteram oblongam: alteram quadrangulam fere; ita, ut*, *numerante* Rvyschio, *novem dentur naſi cartilagines* (xvii). Anatomicorum erit conficere; *an ſupremae triangulares cartilagines, cum ſepto narium cartilagineo, ad utrumque naſi latus reflexo, unam ſaltim conſtituant cartilaginem? An, ut de gracilis diuiſione atque ſeſaminis naſi cartilaginibus nunc nil memorem, binae adhuc in quouis naſi latere adſint cartilagines?* Vti expertum ſe adſerit oculatiſſimus Santorini (xiix). Id non oblivifcar, *neque in narium membrana glandulis locum conceſſiſſe* Rvyschium, *quum & has non eſſe, niſi extremitatum arterioſarum faſciculos, praeparata artificioſiſſima oſtenderent* (xix).

Deuenio ad ultimum, quo tangimus, ὄργανον. Omnes ex elongata medulla orti nerui uel explicantur in membranas, uel, depoſitis omnibus membranis, finiunt in *papil-*

(xii) *In prodromo Theſ: Anatom*: VI.
(xiii) *In reſponſ: ad epiſt: problem*: IIX. & *fig*: 8. *in eius tabula.*
(xiiii) *In Theſauro Anatom:* III. *n*: LXI.
(xv) *Ibidem.*
(xvi) *In* Santorini *obſ: Anatom*: C. V. §. XIII.
(xvii) *Vid: loc: cit: in not*: XIII. & *fig*: IIII. *in eius tabula.*
(xiix) *Loc: cit: Cap.* V. §. IIII. V.
(xix) *In Theſauro Anatom:* VI. *n*: III.

las. Hae manifeſte tanguntur & in tactu, & in guſtu. Tactus autem omnis ſequelas habet plures. Atque proponam exempla; *dolorem* atque *uoluptatem.* Quotuplex eſt dolor? Neque ſimplex eſt uoluptas. A dolore adficimur utique plus; hunc diſtinguimus magis; nempe intentiores in ipſum, utpote natura procliues in querimonias. Annon ſine pari eſt famis dolor? Ne uero diuerſo tangentis impetui omnia tribuas; audi; *& uariare papillas nerueas inter ſe.* Papillae ſe habent ad neruos, uti extremitates arterioſae ſuos ad truncos. Quare & neruorum fines inter ſe differunt aeque, ac ante patuit de extremis arteriolis; uti ſapienter intellexit *noſter ſenex* (xx). Dantur igitur in corpore humano duo excellentia ſyſtemata; *arterioſum* atque *neruoſum*; prout aliis argumentis quoque cognouerunt alii. *Habemus* uero *pro papillis illa extra ſuperficiem prominula corpora, quae, facta perfectiſſima repletione, rubentibus ceteris omnibus, manent albiſſima.* Non ergo ſunt uaſorum ſanguineorum propagines: &, quia ibi loci ſenſus omnium maxume uigent, continuata ſunt neruis corpora. Papillae igitur ſunt *nerueae.* De diuerſitate autem illa papillarum non licet, niſi ſpecimina offerre, quum illa non obtigerit felicitas RVYSCHIO, quam ſibi precabatur grandaeuus, *ut neruorum ſemitas extricare poſſet, uti ſyſtema arterioſum orbi exhibuit* (xxi). En tamen illa! *Papillas cutaneas eleganter depinxit pyramidales* (xxii). *Alius figurae ſunt in lingua* (xxiii). *In papilla mammae femininae humanae ſunt rotundulae, plane, ut in ouillo uentriculo* (xxiiii). *In prolabiis ſunt oblongae* (xxv). *Aliae ſunt palpebris; gingiuis aliae* (xxvi). *Aliae in corona balani* (xxvii). Quin

&

(xx) *Theſaur: Anatom:* X. *n:* CXXX. & *Aduerſ: Anatom: Chirurg: Dec.* I. *n:* V.

(xxi) BOHLIVS *in adlegata epiſtola.*

(xxii) *In tabula ad reſp: epiſt: probl:* I. *fig:* V. & VII.

(xxiii) *Vid: Fig:* VI. *Tab:* III. *Theſaur: Anatom:* I.

(xxiiii) *Aduerſ: Anatom: Chirurg: Dec:* III. *n:* X.

(xxv) *Ibidem.*

(xxvi) *Theſ: Anatom:* X. *n:* CXXXVI. & *Fig:* II. *Tab:* I.

(xxvii) *Vid: reſp: ad epiſt: probl:* XV. & fig: I.

& in una eademque hominis lingua non unius diuerſitatis papillas uiderunt MALPIGHI; & poſtea RVYSCH (XXIIX): *in bucca ſuperiores ab inferioribus diſtinguuntur* (XXIX); *inque eodem ouillo uentriculo deprehenduntur uariae* (XXX). Atque hae *papillae*, profundius immerſae cuti, *pilis fundamentum praebent naſcituris* (XXXI); *qui tamen ex ipſa quandoque pinguedine exire conſpiciuntur* (XXXII). Teretia haecce corpora, in quorum indolem ſtudioſius inquirere coeperat MALPIGHI, per ſpiramenta retis exeuntia, tandem *thecas ſibi ſumunt de cuticula*, *ita extruſa*; uti oſtendit RVYSCHianum experimentum (XXXIII). Illud uero ſingulari conſideratione dignum habendum, quod *papillae*, ex doctrina RVYSCHiana, ubique *efflereſcant in membranas*, non re, ſed nomine diuerſas; ac cutis quidem in *epidermidem*; reliquae uero, ubi cutis abeſt, non in *epidermides*, ſed in *cuticulas*; in *epithelias*. Cuticulam nec florem eſſe, nec rorem; hodie, opinor, confitebitur quiſque; confitetur & RVYSCH. Inexplicatum hic tamen reliquit; quid ſit *efflereſcere? Quoties cuticula cum reti a cute ſecedit, toties illa uieta fit atque emerita: nouae toties germinant membranae ab iisdem papillis* (XXXIIII). Sicque facile capitur, quo modo ANTONIVS de LEEVWENHOECK *ſquamoſam* cernere potuerit cuticulam. Epidermis, rete atque papillae, ſingulari naturae conſilio, ad digitorum mucrones, durantur, occaleſcunt, abeuntque in corpora certa, *ungues* nominata, epidermidi uſque adhaerentes, atque, hac a cute liberata, una ab eadem ſecedentes cute (XXXV). Vti iam a cutaneis papillis epidermis producitur; ita & *papillae pro-*

 la-

(XXIIX) *Vid: Theſ: Anatom:* I. p 18. & *Fig:* VI. *Tal:* IIII.
(XXIX) *Vid: Theſaur: Anatom:* X. *n:* CXXXVI.
(XXX) *Loc: cit: ad not:* XXIIII.
(XXXI) *Aduerſ: Anatom: Chirurg: Dec.* I. *n:* V.
(XXXII) *Vid: reſponſio ad epiſt: probl:* I.
(XXXIII) *In Theſau: Anatom:* V. *n:* II.
(XXXIIII) *Theſau: Anatom:* III. *n:* XIII.
XXXV. *Ibidem. Et fig:* II. *Tab.* III. *eiusd: Theſau:*

labiorum (XXXVI); *genae internae* (XXXVII), atque *gingiuarum* (XXXIIX), *efflorescunt*, *expanduntur* in *epithelias*; uelamenta propria; cuticulas; non epidermides.

X. Deſcendo ad *thoracem.* Quid ſit *thymus*? Cui uſui ſeruiat in foetu? Res eſt controuerſa. Ductum eius excretorium certo demonſtrauit hactenus nullus. Sed quid non tentabat in Anatome RVYSCHIUS? Praecipue iuuenis? *In boue reperit uenam, per thymum diſtributam, tam pellucidae fabricae ac tenuitatis, ac ſi foret uas lymphaticum, niſi quod careret ualuulis, in unam ex uenis mammariis transeuntem.* Adtamen in homine inueſtigatio eius inſumebatur fruſtra. *Lympham una cum parato in glandula humore illa reduci, ſtatuebat dubius* (I). Res haec itaque maiori Anatomicorum diligentiae relicta fuit.

Omnis thorax duas in cauitates diuiditur per mediaſtinum, quod a ſaccis membranae, ſuccingentis coſtas, ambos pulmones continentibus, ſibique adplicatis, enaſcitur. Hoc in mediaſtino tertiam thoracis cauitatem demonſtrare atque depingere conſueuerant Anatomici. RVYSCHIUS uero *facile probabat*, cum aliis; *tale cauum utique fingi*; *quantumque natura ab illo abhorreret*; *fideli euincebat* ἐγχειρήσει (II).

Circa pulmones pauca occurrunt dicenda. Aſperam arteriam in ramos atque ramuſculos, arteriae in modum, abire, notum eſt. Miramur figuram eius, ſuppeditatam iam olim ab EVSTACHIO (III). Sed & artifex fuerit, qui eius ramum ita extricare ſciuit a uaſis reliquis, uti depictus habetur apud RVYSCHIUM (IIII). In uaſculoſo pulmone id eſt notatu dignum apud RVYSCHIUM, quod, *repleta pul-*

(XXXVI) *Theſau: Anatom:* III. *n:* XXIII.
(XXXVII) *Theſau: Anat:* VI. *n:* CXV.
(XXXIIX) *Theſau: Anatom:* X. *Tab:* I. *Fig:* II.
(I) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* II. *n:* VII.
(II) *Ibid: n:* IIX.
(III) *Tab: Anatom:* XXVII. *Fig:* XIII.
(IIII) *Fig:* III. *Tab.* III. *Theſ: Anatom:* VII.

pulmonali, ſive *arteria* (v), ſiue *uena* (vi), *utroque in caſu*, pulmonales repleantur ueſiculae. Id uel fit per ἀναςομώσιν; uel per διαίρεσιν. Valeat concluſio H. Boerhaave *de uiis apertis, per quas tenuiſſimi atque halituoſi humores ingrediantur uenas pleumonicas* (vii); atque tum crimine hic vacat replendi ars; & per ἀναςομώσιν tranſmittuntur iniecta; & continuo, licet parciſſimo, flumine ab arteriae pulmonalis ramuſculis in ueſiculas deriuabuntur halituoſi humores; quam ἀναςομώσις potius in arteria pulmonali concedenda uideatur, quam in cognomine uena. Arteria enim uenam antecellit uirtute. Saltim αἱμοπτύσεως *poſſibilitas euicta a* Rvyschio (iix) an uero aeri uiam in pulmones patefecerit idem? non dixero.

Quae in *corde* per Rvyschium innotuerunt, uerum eius ſitum, poſt Vesalii atque Evstachii labores reſtitutum, ſi exceperis; ſolas concernunt *auriculas*. *Siniſtra* quidem *ut plurimum ſerpentino reptatu repit, inque mucronem incuruum exit* (ix). *Venam* quoque *inſignem, ab auriculae dextrae fundo oriundam, atque maxumam partem per cor diſtributam, ductum quemdam carneum* Vievssensii, omnes ſiluerunt Anatomici, praeter Rvyschium (x), niſi forte eſt illa eadem, quam prius adeo eleganter depinxerat Evstachivs (xi); quamquam & haec credatur alia (xii). Errorem tamen quemdam contineri putarim in illis adductae epiſtolae uerbis: *quod ab auriculis talis prodeat uena.* Enimuero nec Rvysch, nec quiſquam alius talem umquam demonſtrauit uenam, in ſiniſtram quae finiat auriculam.

(v) *Vid. Muſeum* Rvyschianum p. 134. Vid. & Malpighi *Epiſt:* I. *de pulmonibus.*
(vi) *Curarum poſteriorum n:* LIX.
(vii) *Inſtitutionum Medicarum* §. 201.
(iix) *Loc: cit: ad not:* V.
(ix) *In reſp: ad epiſt: probl:* X. & Fig. I. II.
(x) *Ibidem & Fig:* IIII. *A.*
(xi) *Tab: Anatom:* XV. Fig. II. & *Tab:* XVI. *Fig:* I.
(xii) Boerhaave *Inſtitutionum Medicarum* §. 183.

culam. *Non ſalutata dextra cauitate cordis, in ſiniſtram effundi, aeterna lege uetuit cruori diuinus Aquilex.*

XI. Venter ultimus eſt *abdomen*; in quo duas *Tibi* concipias cauitates; alteram incluſam a peritonaeo; eodem circumſcriptam ſaltim alteram. Contenta prioris, primo ſermone, in merita RVYSCHiana intento, proponam.

Quum uentriculus cum inteſtinis unus reuera ſit productus canalis, diuerſae, uariis locis, capacitatis; quid mirum; illis communia intercedere plura? Aeque copioſas ambo poſſident tunicas. Intima eſt *uilloſa*; qua de *uillos*; *papillas*; *poros*; *rugas*; *ualuulas* referunt, atque *cellulas*. Atque hanc ueram eſſe tunicam; eiusque ualuulas atque cellulas non eſſe, niſi ipſius longioris rugas; atque KERCKRINGium non conniuentes tenuiorum inteſtinorum ualuulas, ſed ſolum hocce nomen in Anatomen importaſſe, ipſa, quod ignorare aliquantum uidebatur RVYSCH (I), egregie ſciuit antiquitas. Saltim id conſtat de ARCHANGELO PICCOLHOMINO, HIERONYMO FABRITIO atque FALLOPIO (II). *Papillas*, neruorum extremitates, certatim cum HELVETIO in inteſtinis probabat RVYSCH (III) *Pori* autem, & *in uentriculo* (IIII), & *in inteſtinis* (V) conſpicui, haud dubie ſunt aperturae ſemiapertarum *cryptarum* BOERHAAVEanarum, *ſiue glandularum ſpuriarum* RUYSCHII. Namque & idem hicce ſingulari edocebatur experimento, *ſiue uentriculi arterias*, *ſiue meſeraicas ſua repleret materie*, *utroque in caſu*, *perpluere illam*, *uel in uentriculum* (VI), *uel in inteſtina* (VII). *Numerum* autem *inteſtinalium membranarum adauxit, addendo celluloſam,* quae

(I) *Vid: reſp: ad Epiſt: probl:* XI.
(II) HARTMANN *in Diſſ: in ſpecie* I. *de peritia ueterum Anatomica Cap.* II. §. IIII.
(III) *Theſaur: Anatom:* VII. *n*: XL.
(IIII) *Theſau: Anatom:* II. *Tab:* V. *Fig:* II.
(V) *Vid: Fig:* V. *in tab. ad reſponſ: ad epiſt: probl:* XI.
(VI) *Vid: Theſaur: Anatom:* VI. *n:* XXXIII.
(VII) *Vid: reſponſio ad epiſt: probl:* XI.

quae ſita eſſet extimam inter atque carneam. A uero aliquantum, ea in re, abfuiſſe Rvyschium, ſuadent atque perſuadent ſequentia, induſtria Bernardi Siegfried Albini, detecta. Meſenterium e duplici conſtare lamina, a peritonaeo nata, uel tirones norunt Anatomici. Illud ſi cultello aliquantum laeſeris, inter lamellas illas mediam decurrentem celluloſam membranam, cum Thoma Warthon deteges atque Rvyschio (iix); ſedem meſentericae pinguedinis. Tali meſenterio adligantur inteſtina. Vbi iam meſenterium cum inteſtino connectitur; ibi exterior eius lamina inteſtini tubum ſupraſcandit, atque, rediens fere ad locum, unde a meſenterio receſſerat, cum interiore meſenterii membrana eſt continua. Ita haerent inteſtina in meſenterio. Ita naſcitur extima inteſtinorum membrana. Ita haec eſt a meſenterio; eſt a peritonaeo. Datur ergo intercapedo quaedam inter duo illa puncta, & ſupergreſſus extimae lamellae meſentericae ſupra inteſtina, & reditus eiuſdem, quam inter duas meſenterii laminas interiecta occupat celluloſa. Inteſtinum iam uulnera paullulum ad locum, ubi meſenterium inteſtino adhaereſcit, & eleuabitur celluloſa meſenterii, aliquo ſpatio, ſupra inteſtinum; numquam hoc ambiet integrum, membranae in morem. Neque umquam uiſum eſt inteſtinum, omnem ſuam per circumferentiam pingue. Remouemus igitur ex Anatome *membranam inteſtinorum celluloſam* Rvyschianam. Quumiam uentriculus in meſenterio non haereat; ecce Tibi rationem; cur de *celluloſa uentriculi ſiluerit* Rvysch? Neruea tamen tunica, & uentriculi, & inteſtinorum, arte poteſt mutari in celluloſam, ex Eiusdem Albini doctrina (ix); quam quoque poſtea parauit Rvysch (x).

Singularia, ſiue uentriculo, ſiue inteſtinis, uel nulla inuenit,

(iix) *Vid: Theſau: Anatom:* VI. *n:* CXIIX.

(ix) *Vid:* Christiani Bernardi Albini *noua tenuium hominis inteſtinorum deſcriptio.*

(x) *Curarum poſteriorum n:* LXXXIX.

uenit, uel momenti exigui. Quae enim deſcripſit *quadrilatera loca uentriculi* (XI); ea numquam ſpectare potuit SANTORINI (XII). *In tenuibus uero inteſtinis ſingulare cryptarum quaſi genus inuenit, quod eminet ultra inteſtini caua, pulpoſorum penicillorum inſtar; atque in uermiformi proceſſu aliud, quod ficuum aut papaueris albi ſemina perfecte refert, ita, ut noduli uideantur, non folliculi cum membranulis cauis* (XIII).

Inteſtina obtegit *omentum*, quod incauti inter adminiſtrandum Anatomici, atque recentiores nonnulli, foraminibus peruium uidiſſe ſibi uiſi ſunt. RVYSCHIUS autem *illud uſque ſpectauit integrum* (XIIII). Ante oculos ſibi ponat *Fig:* I. *Tab:* V. *Theſ: Anatom: II*; quisquis eleganti icone expreſſum cernere cupit, quod adeo nitide uerbis expoſuerat MALPIGHI.

Venae omenti ſeſe exonerant in uenam lienarem: unde & locus hic fit, dicendi de *ſplene*, quatenus ipſum indagauit RVYSCH, licet, inter ſermonem priorem, de *glandulis*, plurima de ipſo, ſimilibuſque uiſceribus aliis, praeceperim; imperfectaque eius adhuc relicta ſit cognitio. *Compoſitio* nempe *eius celluloſa, fibroſa atque glanduloſa fere in brutis*. Neque talem ex humano ſplene deſcripſit MALPIGHI. RVYSCHIUS uero in humani ſplenis ſubtiliſſimo examine, ipſum reperit *arteriarum, uenarum, lymphae ductuum, atque neruorum congeriem, ambientibus membranis coercitorum: arterias uero penicillorum in formam redactas, qui mentiantur glandulas. Neque naturaliter eſſe cellulas, ſed, praeter naturam, degenerare poſſe in tubercula dura, globoſa. Atque fibras in uitulino quidem concedendas eſſe ſplene; non uero in humano* (XV). Atque, quum natura in maioribus animalibus praebere ſoleat uidenda, quae negauit

(XI) *Theſ: Anatom:* II. p: 15. T. V. F. IIII.
(XII) *Obſeru: Anatom: Cap.* IX. *n:* VI.
(XIII) *In epiſtola ad* H: BOERHAAVE *p:* 57.
(XIIII) *Theſ: Anatom:* II. p. 20. *& alibi.*
(XV) *Vid: reſp: ad epiſt: problem:* IIII. *& figur:*

uit in minimis; ideo & *gigantis feminae lienem* explorabat Rvysch. Sed & hic omnia erant, ut ante; eximia eius imagine teſte (xvi).

Ab hoc ſplene eductam uenam comitemur in *iecur* uſque; aliam & cuius in nobis excitauit notionem inſignis *Anatomicus*. *Vaſa* enim *arterioſa* quaedam primus huic parti tribuit: quorum alia procederent a *diaphragmate* (xvii); *a ueſicula bilis* rurſum alia (xiix). Atque haec; uenae portarum productiones copioſiſſimae; uaſa uenae cauae; atque iecorariae arteriae ramuſculi *epar conſtare faciunt ex ſolis uaſorum extremitatibus*, *penicillorum modo*, *diſpoſitis*, *quae omnes una coercentur membrana* (xix). Inde fit, ut *repletum per aortam iecur totum cernatur uaſculoſum* (xx). Simplici adeo machina in epate paratur bilis; atque laborioſior per glandulas euaneſcit, dum & nuper monui, cadere Malpighianam ſententiam, neque tamen ex glandulis componi epar, licet ad *glanduloſa iecora humana*, *cochleae*, *lacertarum*, *piſcium*, *galei*, *anguillae*, *ſciuri atque bouis prouocarit Italus*. *Hi uero uaſculoſi fines terminantur ad extimum iecur in rotundos*, *ceu ſtellatos fines*, praeparatione admirabili (xxi), ipſamque *cingentem epar membranam*, quae glandulam illud conſtituit, *uaſis ornat copioſis*, *ſingulari tenuitate praeditis* (xxii).

Ex *ueſicula fellis*, ad quam & *epaticarum arteriarum extremitates* pertingunt (xxiii), *miliares glandulas*, *quas & priores in areolis tunicae interioris ueſicae commonſtrarant*, apta figura expoſuit Rvysch (xxiiii).

XII. Extra cauum abdominis haerent *renes*, eaque omnia,

F 2 quae

(xvi) *Theſau: Anatom:* VII. *n:* XI, & *Tab:* I. *Fig:* I.
(xvii) *In reſponſ: ad epiſt: probl:* IX.
(xiix) *In reſponſ: ad epiſt: probl:* V.
(xix) *Theſau: Anatom:* I. p. 21.
(xx) *Curarum poſteriorum n:* LXXXVI.
(xxi) *Theſau: Anatom:* IX. *n:* LIX. & *Tab:* IIII.
(xxii) *Theſau: Anatom:* X *n:* CXXCI. & *Tab:* III. *Fig:* V.
(xxiii) *Vid: reſponſ: ad epiſt: probl:* V.
(xxiiii) *Ibid: Fig:* III.

quae concludit peluis. Diutiſſime ante Rvysch perſpectum fuit, *dari capillares uenas, quae, prae nimia paruitate ſui, uideri non poſſunt, per quas urina uenit ad renes*; quaeſtio ſaltim erat; quo eadem pacto peluim ingrediatur; an glandularum uniuerſali credito beneficio; an alio? Rem decidit experimentum: *Infarciendo, materie ceracea, renales arterias, una quoque replentur ductus* Bellini, *renales tubuli atque ipſa peluis.* Vnde primo ſaltim *coniecit* Rvysch (i), *ductus urinarios eſſe arteriarum renalium continuationem, ſine media glandula.* Atque illud, ſemper ita poſtea eueniens, docebat diſtinctius, dum uideret, *arterias renales ante, quam fiant ductus urinarii reptatum circularem in ſerpentinum mutare* (ii). Poſt repletionem tamen nec Rvyschii oculis ſubducebant ſe *pauca quaedam rotunda corpora, medio in rene, conſpicua, de quibus, licet non pro glandulis agnitis, conſtituere nolebat* (iii), donec tandem ultima indagine, expertus eſſet, *illa corpora eſſe ſingulari ratione contorta uaſa* (iiii). Hodie probatur Rvyschianum hoc iudicium fere omnibus, niſi illis, qui in nomen Malpighi iurauerunt. Eadem ſedit Vievssensio mens (v), propriis eo inuitato experimentis. Quodſi enim ſincere ſcripſit, uti de quouis ſtatuere fas eſt, niſi diuerſa nos alii iterum moneant, eodem tempore in mirabilem rerum ſtructuram inquiſiuit, quo de genuina eius indole uerba facere incipiebat Rvysch (vi). Nihilo tamen minus doluit hic rurſum praereptam ſibi a Vievssensio inuentionis gloriolam (vii).

Superſunt *generationis* ὄργανα *ex utroque ſexu* adferenda; ut & hic elucefcat, quam belle & hic ſe geſſerit Anatomicus?

(i) *Theſau: Anat:* II. p. 31.
(ii) *Theſau: Anatom:* VI. *n:* XVI. & *Fig:* I. *Tab:* I.
(iii) *Loc: cit: ad not:* I.
(iiii) *Theſau: Anatom:* X. *n:* LXXXVI.
(v) *In nouo uaſorum corporis humani ſyſtemate pag.* 140. *& ſeqq.*
(vi) *In nouo uaſorum corporis humani ſyſtemate p.* 140. *& ſeqq.*
(vii) *In prodromo ad Theſ: Anatom:* VI.

cus? De uirorum primo agam: de *teſticulis* atque *cole*. Teſticulos incluſos eſſe ſcroto, ignorat nullus. Rvyschius autem *noſter docebat* inſuper, *tamquam nouum, ſcrotum, demiſſo ſepto, quod Anatomicorum oculos hactenus effugerat, in duas diuidi partes.* Data igitur & ſepti, & uaſorum eius figura. Contingebant haec A. MDCXCV. (iix) Diuiſit ſeptum hoc animos praeclarorum Anatomicorum; *Noſtri* atque J: J: Rav. litique non unam ſuggeſſit materiem. Dum enim alter, inter ea, adminiſtrationibus ſuis Anatomicis atque medela, quae manu fit, Amſtaelredami inclareſceret, ideoque amaretur plurimum; inter hunc atque Profeſſorem Amſtaelredamenſem intercedere coepit aemulatio quaecumque. Inde intenſis in ſe mutuo animis, circa inſtrumenti cuiuſdam Chirurgici inuentionem, Ravium Rvysch popoſcit plagii. Qui Rav, crimine negato, eiuſdem adcuſavit Rvyschium, circa *ſepti ſcroti* notitiam. Quodſi aduerſario fidendum; *magnum ſibi fore Apollinem* Ravium *pronunciauit* Rvysch, *ſi unicum citare ualeret Auctorem, ſepti huius qui meminerit uerbo* (ix). Talibus motus Rav exarauit epiſtolam *de inuentoribus ſepti ſcroti*; *ad Virum Clariſſimum*, Fredericvm Rvyschivm, *Anatomiae & Botanices Profeſſorem*, A. MDCXCIX. In hac, omnis ſane acrimoniae experte, *adductis ſeptem Auctorum*, Rvyschio *priorum*, *uerbis*, liquido probabatur; Rvyschium *non dixiſſe primum, illo de ſepto.* Bimeſtri elapſo, reſponſionem ſuam addidit, cum impetu, Rvysch *reſponſioni ad epiſt: problem:* XII. Sed aliò iam diſcedebat diſceptatio. *Ibi ueteribus non ſepti amplius negabatur cognitio, ſed clara, eaque tanta, ut, quo modo uere ſit conſtituta, intellexerint.* Quibus actis, poſt duorum menſium decurſum, adparuit Joannis Jacobi Rav *reſponſio ad qualemcumque defenſionem* Frederici Rvyschii, *quam*

F 3 *haud*

(iix) *Vid: reſponſ: ad epiſt: problemat:* I.

(ix) Petita haec ex Ravii *reſponſione ad qualemcumque defenſionem* Fr. Rvysch.

haud ita pridem edidit, pro ſepto ſcroti. In qua huius litis Anatomicae detegitur origo: & ſeptum ſcroti, ab ipſo deſcriptum & delineatum, fictitium eſſe, clare demonſtratur. Commendatur hoc ſcriptum Anatomicis, exponens quippe ueram naturam ſcroti quam optume. Ad quod ſe haberet ſeptum eius; uti ſe habet mediaſtinum ad membranam, ſuccingentem coſtas. Quibus omnibus reſponſurus Rvysch, anno ſequente, *reſponſioni ſuae ad epiſtolam problematicam* XIII. ſubiunxit acerrime, Ravii quae animum exulcerare potuiſſent, nimiſque illuſit Ravianae ſcroti deſcriptioni; quae tamen hodie probatur omnibus. *Sic fallitur quandoque optumus quiſque: & veritati eo ſemper detrahitur plus, quo quiſque ſibi tribuit nimis.* Neque circa teſticulos adeo noua docuit Rvysch. Etenim *uaſa ſeminalia*, *ſecundum Eum, non ſunt in peritonaeo, ſed ſuper huius exteriore ſuperficie repunt, cui firmiter adnectuntur, & a qua uidentur mutuari integumentum ſuum, uagina dictum* (x). Quae tamen forſitan eadem ſunt cum illis Swammerdamianis, *quod eadem ſecus peritonaeum, & cum eodem, decurrant* (xi). *Vaſculoſam* autem *teſticulorum fabricam* iam *expoſuerant* Riolanvs, de Graaf atque van Horne (xii). *Teſticularium* tamen *filamentorum figurae* Rvyschianae (xiii) omnino inſignes ſunt. A pube dependet *colis*, communia corporis integumenta nactus, quibus ſiccumbentia primus demonſtrauit Rvysch (xiiii) *tegumentum neruoſum atque celluloſam membranam. Balani* uero fabricam idem ille paene abſoluit. *Ad ortum eius uidebat extra cutem prominulas papillas*, quibus & atrox dolor, & reſolvens corpus uoluptas adſcribebantur (xv), *relegatis* rurſum *glan-*

(x) *Theſau: Anatom:* VII. *n:* LI.
(xi) *Vid. notae in prodromum* Jo: van Horne p. 7.
(xii) *In prodromo.*
(xiii) *In Theſau: Anatom:* IIII. & IX. *Tab:* III. *Fig:* III.
(xiiii) *Vid: reſponſ: ad epiſt: probl:* XV. & *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* I. p. 21. ubi & errorem proprium de *tegumento neruoſo duplici* correxit.
(xv) *L: c: ad not.* XIIII. & *Fig.* I.

glandulis (XVI). Immunis tamen eſt ab errore, qui utrumque, & *papillas*, & *cryptas* MORGAGNIanas atque SANTORINIanas ſtatuit. *Ipſum* autem *glandis corpus eſt corporum cauernoſorum penis atque urethrae productio, ita quidem, ut huius productio interiorem glandem efficiat, exteriorem uero corpus maius nerueo-ſpongioſum continuatum.* Tali glandis ſtructura poſita, inſignes inde conſequebantur propoſitiones practicae, alias non explicabiles (XVII). Sed *de ſtricto uaſorum reti, ligamentoſis corporum cauernoſorum penis productionibus firmato*, quod in *glande colis* poſtea deſcripſit SANTORINI (XIIX), nulla umquam mentio apud RVYSCHium. *Cur, in cadauere, tempore aeſtiuo, quandoque erigatur penis?* Itidem explicuit φαινόμενον (XIX).

Peruentum ultimo eſt ad ὄργανα *generationis feminae*; de quibus elegantiora RVYSCHiana communicabo, poſteaquam de *mammis mulierum* dixero. De iis ecce uerba *Auctoris: ſubſtantia mammae neutiquam glanduloſa, ſed uero talis, qualis non datur in toto corpore, praeterquam, quod aliquam* ἀναλογίαν *habeat cum paraſtatis humanis, ſcilicet tenaciſſima, albiſſima, & neutiquam euoluenda. Rotundae particulae, quae in mammis reperiuntur, mera ſunt pinguedo; ceterae particulae rotundae, in papillae extremo, capitis aciculae minoris magnitudine, papillae mihi ſunt, quae ſenſationem vel ſenſum ibi praeſtant* (XX).

Semen uiri ad generationem prolis requiri omnino; conſtat apud omnes. Sed diſputatum uehementer; an illud neceſſario pertingere debeat in uterum? Vel tubas? Vel ipſa ouaria? Quicumque non temere ſentiunt de rebus, nondum deciſam rem dixere: ceteri aliter. In uaſtis feminis brutis atque libidinoſis, mox poſt coitum, numquam in utero earum de-

(XVI) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* I. *n:* V.
(XVII) *In Cent: Obſ: Obſeru:* C. *Fig:* LXXV. *& ſeqq:*
(XIIX) *Obſeru: Anatom: Cap.* X. §. XIII.
(XIX) *Theſauri Anatom:* X. *n:* XCV.
(XX) *Curarum poſteriorum n:* CLXII.

deprehenſum ſemen maris. Non parum id adflixit obſeruatorem incomparabilem, GVILIELMVM HARVAEVM. RVYSCHIUS autem, cui contingebat, ea uidere quae reliqui optarant, non uiderant, uidit *in utero feminae, mox poſt coitum uenereum aperto, ſemen album & bene coctum, aut ſaltim ſubſtantiam, quae ſemini uirili ad colorem & uiſum ſimilis erat* (XXI). *Idemque bis uidit in utraque tuba uteri* (XXII). Obſeruatio talis euincere putata eſt Phyſiologis, a mare cum femina non communicari Archaeum quendam ſpirituoſum, qui, ubi cum craſſo genitali humore a uiro excretus, corporeis mox liberatus repagulis, inuiſibilis oberret muliebria loca; ſed ipſum uiſcoſum craſſumque ſemen, ſobolem daturum. Et quamquam ſpirituoſus ille humani ſeminis uapor, nec obſeruatione, nec firmo cuiquam cognitus argumento, blandiens ſit figmentum, ex incomprehenſa laſſitudine corporis, congreſſum excipiente; ex ignorantia exſiſtentis notionis morbi in quarumdam ſanitate partium, & epilepſiae uerae in coitu contingentis, ſecundum doctrinam ARETAEI CAPPADOCIS; noluerunt tamen Itali, SANTORINI inquam atque BRINIVS fidem mox adhibere RVYSCHIO; praeſertim, *quum in tenellis atque recens natis puellis humectae ſemper ſint internae tubarum tunicae atque muco quaſi obſitae. Praecipue in trimeſtri epileptica, ex punctulo hymenis perforati uiſcoſus mucus prodiit, qualis & orificio uteri firmiter inhaeſit; parilisque mucoſus liquor ex tubis* FALLOPIanis, *poſt inflationem, erupit; ramulique uaſorum, ad tubas a teſtibus, aperti, notabili ſatis albore ſimilem humorem oſtenderunt* (XXIII). Quae ſi epilepticis euenere puellis; eccur non eueniant aeque, atque magis, adultae feminae, durante coitu, fere epilepticae? Et in primis mox, ceſſante libidine,

(XXI) *Theſaur: Anat*: VI. *n:* XXI. *&* *Tab:* V. *Fig*: I.; ut & *Aduerſ: Anat: Chirurg*: *Dec:* I. *n*: I. *Tab*: II. *Fig*: III.

(XXII) *Ibidem.*

(XXIII) *Vid*: P: J: HARTMANN *dubia de generatione uiuiparorum ex ouo* §. XXVIII.

ne, trucidatae? Quum in uiolenter exſtinctis, uitae tragoediam claudere ſoleat a ſacro non adeo diſſimilis morbus. Non tamen adtendere uolo illi dictioni Brinianae, *quod* Rvyschius *non locutus fuerit de ſe, obſeruata liquido, dum materiem, in tubis atque utero animadverſam, potius ſimilem humano ſemini adpellare maluerit, quam ipſum ſemen.* Ita enim ferebat obſeruatio Rvyschii: ita ferebat obſervatio Gvilielmi Cheselden; nec ullius umquam aliter ferre poteſt obſeruatio. Vnde enim agnoſcis uerum ſemen, niſi ex eius colore, odore, atque emiſſione, ſuis ex natalibus? Atque ideo in ipſa uirulenta gonorrhoea non dicunt ſemen excerni, ſed huic ſimilem materiem.

Semen hocce uiri feminina foecundat oua. Quare, niſi ipſi iniecto obuium fiat abruptum rigore uenereo ouum; ad ipſum pertingere debet ouarium. Via utique longa, & inflexa ſatis. Breuius igitur iter ſemini adcommodaturi, Martinvs Naboth, atque alii, aliud feminae pararunt ouarium; ad cervicem nempe uterinam poſitas ueſiculas. Sed nulla ueri ſpecies inerat ſententiae. Rvyschius, calculum rogatus, *illas* dixit *hydatidum, inter rugas ualuuloſas, os uteri internum obſidentes, natarum congeriem* (xxiiii). Quas ſphaerulas ab hydatidum abeſſe natura, Rvyschium autem ceterosque, eodem ſermone utentes, a uero; facile probabat Morgagni (xxv). Quam beata autem illarum parturienti ſit lubricitas; elegantem me memini legiſſe obſeruationem apud Santorini (xxvi), toties quem exemplum propoſui Anatomicis. Antiqua ſede ſic adſerta ouario; notandum eſt, impraegnatarum bullularum ſtatum, qualem Malpighiana praecipue indagine cognoueramus, confirmari potius per Rvyschium, quam detegi. *Calix,* inquam, *ouum qui complexus erat in ouario, ouo expulſo, reliquus manet in ouario* (xxvii); *cuius in medio foramen aut*

G *cauitas*

(xxiiii) *Aduerſar: Anat: Chirurg: Dec.* I. *n:* II.
(xxxv) *In Aduerſ: Anatom:* I. *animad:* XXXII.
(xxvi) *Loc: cit: Cap:* XI. § IX.
(xxvii) *Theſaur: Anat:* VI. *n:* XXI & *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* III. *n:* IIII.

cauitas exigua reperitur, oſculum cauitatis, iam denuo contractae, ex qua oui contentum prognatum erat (XXIIX).

Embrionem, & poſtea foetum, duae inſignes in utero inuoluunt membranae; altera *chorios*; *amnios* altera. Prior in duas, forte & plures lamellas ſeparabilis eſt facile. *Exterior opaca, craſſior, non extenſilis, utramque placentae faciem, obuerſam & utero, & foetui, obducit, cuius pars, per quam uſa ſanguinea diſperſa ſunt rariſſime, a placenta recedit, uilloſa placentae* dicta RVYSCHIO (XXIX). Vti enim humor lacteus, in bonum animalis corporis publicum ceſſurus, in uillis praecipue inteſtini ieiuni, per patula lacteorum oſcula capillaria, probante JOANNE CONRADO a BRVNN, abſorbetur; ita uiciſſim *latex alibilis*, in intima uteri tunica, ex repetita SANTORINI obſervatione reapſe *uilloſa*, uel ſecundum RVYSCHIUM (XXX), *in uaſis ipſius, uermiculari fortaſſe reptatu incedentibus, paratus, per deſcriptam placentae uilloſam, ueluti per ſaccum, ſeu colum transducitur.* Siphunculi ergo placentae non ſunt immediate continui uterinis arteriis; ſed *placentae uaſis extremis firmiter adnata eſt gryſea, uilloſa illa tunica* (XXXI). En nouum Tibi exemplum, in quo morbi notionem in ſanitatis ſtatu penſites iterum. Erumpat, integra de feminae cute, per periodos, ſanguis; ſeque torquebit plurimum Phyſicus, obſeruati, tamquam rarioris, daturus cauſſam; quum tamen tali RVYSCHiana ſedulitate patefactum ſit, naturam in grauidae abditis idem, omni momento, praeſtare portentum. *Lamella chorii altera, reſpiciens foetum, eſt pellucida ac tenuiſſima,* ψευδο*allantois* RVYSCHIO. Datur ergo uera duplicatura chorii. *Quoties* iam, praeter morem locorum horum, *in eadem aliquis continetur humor, qui poteſt eſſe amnii liquor, eo ſtillans*; toties idem ille humor haberi

(XXIIX). *Theſau: Anat*: VI. *n*: XXXII. *not*: IIII.
(XXIX) *Theſau: Anatom*: V. *n*: XLI. *Tab*: I. *Fig*: I.
(XXX) *Theſaur: Anat*: II. p: 27. *Tab*: VI. *Fig*. VI. & *Theſ: Anat*: VII. *n*: XVI.
(XXXI) *Theſ: Anat*: II. p: 27. & *Theſ: Anat*: V. *n*: LVII.

beri poterit pro lotio; lamella illa pro urinaria membrana, praeſente in brutorum foetubus; deſiderata in humano (XXXII). Erronee tamen talia ſtatui, ubique ſcribebat RVYSCH. Eccui enim rei ſeruiat apotheca lotii; quum inferre eidem uel guttulam ſeuere uetare uideatur *ad transuerſum digitum, numquam integre, peruius urachus* (XXXIII). Neque ulli, tamquam uiſa in humano foetu, deſcripta, niſi forte STEPHANO HALES. Proponunt tamen fideles morborum obſeruatores exempla eorum, quibus ex umbilico ſemper per vitam excretum lotium. Quod an aliter, quam, uracho ubique transforato, contingere poſſit; uix, ac ne uix quidem, concipitur. *Epar* uero *uterinum*, ex opinione antiqua; *pulmo uterinus*, ex emendatione MALPIGHIAna; *cerebrum uterinum*, cenſente RVYSCH; *placenta*, inquam, *foetus* exactiſſime repleta, materie ceracea, *nullas umquam admiſit glandulas, ſed uaſa, corticis cerebri ramusculis ſimillima, adeo exigua, ut in nullo umquam uiscere aeque paruae deprehenſae fuerint ramificationes* (XXXIIII). Quaenam uero ſit illa placentae arteria? An arteriae umbilicali ſit continua quaedam? Et quid de eius ſit ſtatuendum fabrica, lubenti animo diſcam ab aliis. Sic ſcribentem lege RVYSCHIUM (XXXV): *Quid cenſendum putas de fabrica arteriae placentae? Haec paucis innotuit recte. Certe membranacea huius arteriae in placenta ſtructura adeo eſt tenuis, ut uideatur eſſe uas lymphaticum, ualuulis omnino carens. Quaenam ſit huius ſingularis, hoc loco, arteriae conſtructio, facile non dixerim. His uero, qui acutius me uident, propono excutiendum. Intimum tegumentum uteri uilloſum, uterinis atque placentae uaſis immediatum nexum prohibens; progreſſumque uermicularem uaſorum in interna uteri membrana* adeo probabat VIEVSSENS, ut illa *nouo ſuo uaſorum ſyſtemati,*

(XXXII) *Loc: cit: ex Theſ:* V. & *Theſ: Anat:* X. *n:* CLV.
(XXXIII) *Theſaur: Anatom:* IIII. *n:* XXX.
(XXXIIII) *Theſau: Anatom:* II. *p:* XXIII. *Tab:* 17. & *Theſau: Anatom:* V. *Tab:* I. *Fig:* I. D.
(XXXV) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* II. *n:* X. p: 42.

mati, non nominato Rvyschio, intulerit. Tale factum iterum grauiter tulit *Noſter* (xxxvi).

Hoſpitis deſcripſi domicilium. Habet iam embrio, unde ibi uiuat; unde ibi creſcat; unde ibi fiat foetus; a primo ſuo tale in ergaſtulum introitu usque ad ſupremum diem, quo eidem laetum uale dicturus. Is fuit Rvysch, qui paullatina embrionis incrementa ſpectare ac conſeruare ualuit; prout pullis olim adtenderat in obſeruatorum regno princeps, Malpighi. Sic collectus Rvyschio ἀνθρωπογενίας theſaurus; certe, ſi intelligens obtingat cenſor, omni auri pretio ſuperior. Contuearis ibi embriones, a grani ſabuli paruitate uſque ad foetus, mox excludendi, magnitudinem. Neque ille in digniores umquam incidere potuiſſet manus, quam quidem in *Immortalis* Petri Magni, Imperatoris; cuius, omnis boni inſtauratoris, perſpicacitas omnium, omni ſaeculo, celebrabitur linguis. Seruatur is hodie *Petropoli*; ſingulare *gazophylacii Caeſarei* ornamentum, cui par non exſtat in orbe. *Facile ibi eſt notare, quanam ratione, ſucceſſu temporis, ſuam figuram quotidie mutent embriones. Apparent quippe nulli omnino artus in primo embryonis ſtatu; poſtea uero in locis, ubi humeri & femora deinceps apparebunt, tubercula modo exigua prominent, ex quibus, poſt longam diem, humeri, brachia, manus, femora, crura, pedes explicantur & prodeunt.* (xxxvii). Facile eadem notaui ipſe; ubi idem Petroburgi his oculis meis uidi ſpectaculum; quem conſpectum ſummum diuturni itineris numeraui praemium. Quibus ceteris, eadem luſtrandi, non obtingit felicitas; hi deſcripta legant, quae in *aſſere ſecundo theſauri Anatomici ſexti continentur*; eidemque adſculptas *theſauro figuras* defixis contemplentur oculis.

XIII. Argumentum primum concludat tractatio Anatomico-Phyſiologica Rvyschiana de *muſculis*. Complectitur illa pauca. *Repletione in ſubſtantiam muſculoſam brachii facta,*

(xxxvi) In *prodromo ad Theſaur: Anatom:* vi.
(xxxvii) *Aduerſ: Anat: Chirur: Dec:* II. p. 28.

cta, *conſpiciebatur materiae ceraceae rubrae*, *roris inſtar*, *per muſcularem ſubſtantiam exitus* (I). *Idem euenit in corde*, muſculorum claſſi illato, *cuius ultimae extremitates*, *tomenti inſtar*, *tenues*, *ceraceae materiae tranſitum concedebant per cordis ſubſtantiam muſculoſam*, *ſub forma nubeculae*, *nulla extrauaſatione praeternaturali facta* (II). Quae omnia non eo propono animo, ut RVYSCHIUS noua ſic dixiſſe credatur; quum illud iam ante intellexiſſe JOANNEM GOTTSCHED (III), non ſim ignarus; ſed quo commilitones ad uerum effecti huius uſum detegendum excitem, ceteroſque ab errore GOTTSCHEDIANO (IIII) immunes praeſtem. Et in ſano homine carnem ſudare, quis dubitet? Non uero ſanguinem ex patulis uaſis excerni; certum eſt. Perſpirant igitur carnes continue humorem, cruore tenuiorem. Tu iam determines; ob quem uſum?

Tandem produco nouum, quo *uterum* donauit RVYSCH, *muſculum*, a fibris eius circularibus *orbicularem* uocatum, ab *inuentore* & deſcriptum & depictum (V). Ubi placenta naturaliter adhaeret utero, id eſt, fundo eius; ibidem praeciſe caro haec innata eſt matrici, quo fibris ſuis ſat craſſis detrudat ſecundinas. In ſolis cadaueribus puerperarum, prolem iam enixarum, ipſum conſpexeris. Unde quum rara harum ſectio, ideo tamdiu latuit hic muſculus (VI). Verum non memini eius uidiſſe ueſtigia in *figura uteri puerperae*, ſuppeditata a JACOBO DOVGLASS (VII). Me neſcire

(I) *Curarum renouata: num*: CIIX.

(II) *Theſaur: Anat*: VI. *n*: CXXV. & *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec*: I. *n*: VI.

(III) *In Diſſ: de circulatione ſanguinis*, *Cap*: II. §: *ult*: *Iniiciundo arteriam coloratam in uaſa pedis arterioſa poſtea ſeparando*, *nihil laedendo membranam muſculi*, *effuſam hinc inde reperit aquam*.

(IIII) Concluſit enim *inde*, *uenas non eſſe continuas arteriis*: *ſed illis interiici corpus quoddam medium*.

(V) Deſcribitur in *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec*: II: n: X. & in *tractatione Anatomica de muſculo*, *in fundo uteri obſeruato*; *cui quoque curatior adiecta figura*.

(VI) *Ex tract: cit: de muſculo in fundo uteri*.

(VII) *Philoſ: Tranſact*: *N*: 308.

ſcire fateor, num quis muſculum hunc uiderit, poſt RVYSCHium. Fidentes autem Anatomico, eumdem adſumebant; uti BOERHAAVE (IIX); RVYSCHianum uocabant; multa ſuper eo ratiocinabatur, interſperſis plurimis, inuentori glorioſis, laudatus ante a RVYSCHIO HECQVET; inuentum gratulabatur praeceptori ABRAHAMVS VATERVS. Ceterum, quum iam olim fibras carneas utero negaſſet VIEVSSENS (IX); muſculum orbicularem non admittebat SANTORINI (X); numquam uidit LAVRENTIVS HEISTERVS (XI). Quamquam inter hos unus, in re argumenti Anatomici non ſola demonſtratione Anatomica in litteris priuatis utens, querelas longas perſaepe extorſerit magiſtro ueteri (XII). Reuocaſſe tandem errorem ſuum dicitur ſenex (XIII).

XIIII. Tot tantaque enumeraui inuenta RVYSCHiana, ut omnis aetas humana per ea ſola conſumta haberi poſſit. Sique dictis nihil adſtruere uel uellem, uel poſſem; celebre tamen ſemper duraret nomen RVYSCHII. Quot enim non decedunt Anatomici, qui ad intimiorem corporis humani cognitionem nihil contulerunt? Enimuero & rariores morboſos ſtatus ex cadaueribus notauit, ſeque Medicum praeſtitit omnino. Teſtantur id uel ſolae *obſeruationes Anatomico-Chirurgicae*. Quare, quum non dicendorum inopia deficiam, ſed ingente eorum copia potius obruar; rariora ſola, quaeque ſingulariter proficua putarim, proferam, argumentum tractationis meae alterum ſic abſoluturus.

XV. Regredior ad *oſſa*. Circa quae ſequentia notabis uel rara, uel utilia. *Os pectoris* (*quod raro, ſi umquam, uiſum*) *ex undecim oſſiculis conflatum* aliquando uidit RVYSCH (I);

(IIX) *Inſtitutionum Medicarum* §. 685.
(IX) *Loc: cit:*, p: 14-16.
(X) *Loc: cit: Cap:* XI. §: X.
(XI) *Obſ:* II. *inter obſeruat: miſcell: practicas.*
(XII) BOHLIVS *in citata epiſtola.*
(XIII) *Ibidem.*

(I); inque *puellula coſtas tredecim* (II). *Auditus oſſicula admodum confuſa, extraque ordinem ſibi adhaerentia in foetu humano deprehendit quandoque; a qua confuſa adhaeſione ſurditatem illi lateri praeſagiebat* prudenter, *uiuus ſi factus fuiſſet infans* (III). Mallem tamen, confuſionem illam determinatius expreſſam fuiſſe ab obſeruatore. *In cadauere gibboſo ſeptem dorſi uertebras per* ἀγκυλίωσιν *coalitas, inque orbem ita recuruatas expertus eſt, ut ſupremae uertebrae corpus cum imae corpore coniunctum fuerit* (IIII). Sed quid medullae ſpinali adcidit? Quid aorti? Caremus adhuc exacta gibboſorum φυσιολογίᾳ atque παθολογίᾳ, in quibus ſpinae curuedinem imitatur parallela gibboſaque ipſa aorta. Inter eos, qui *de luxatione femoris ex acetabulo coxae rariore difficilioreque, faciliore autem, indeque frequentiore colli eius fractura* ſcripſerunt, primus haud dubie eſt RVYSCH. Poſt hunc, adducimus cum reliquis, illos χειρουργίας antiſtites, RAVIUM atque CHESELDEN. Vtroque in caſu, conſequitur claudicatio. Luxatio eiusmodi, ab externa cauſſa facta, forte uiſa nemini: certe non eſt uiſa RVYSCHIO. Impediunt malum hocce ſecuri cuſtodes, uaſti muſculi, illi circumdati loco, atque ligamenta, ſingularem articulum undequaque defendentia. Quamquam ab humorum adfluxu morbus hic contingat pluries. *Caput* autem *femoris, ex oſſeo-ſpongioſa ſubſtantia, inſtar diploes cranii, quam oſſea lamella admodum tenuis integit, conſtans, frangitur facillime.* Inde in cadaueribus claudicantium nunc inuenit RVYSCH (V) *collum femoris in nihilum redactum; nunc eius, integri deficientis loco; ligamenta uaria, dura, craſſa, teretia, quorum ope, femoris caput ſupremae eiuſdem parti*

(I) *Muſei Anatomici* RVYSCHiani p: III.
(II) *Obſ: I. Cap: IIII. ad dilucidat: ualu: in lymph:*
(III) *Theſaur: Anatom:* IIX. N: VI. *not:* I.
(IIII) *Obſeru: Anat: Chirur:* LXVII. Similia legis in *Philoſ: Tranſact: Num:* 215.
(V) *Theſau: Anat:* IIX. *n:* CIII. Vid: & *Theſ: Anat:* IX. n: XLIIII.

parti connatum fuerat (vi) Mirabile id amplius reputo, neque ulli obſeruatum procliuis ſentio cum Rvyschio, *cartilagines mobiles*, *quae inter oſſium*, *articulatim commiſſorum*, *extrema interponuntur*; ut inter utramque maxillam; in genu articulo, *quandoque deficere penitus* (vii). Qui defectus an conformationi malae adſcribendus? An cuidam morbo? Quem quae comitata ſint φαινόμενα? Doleo, rem certe grauiſſimam, non amplius tactam fuiſſe ab adcurato alias Rvyschio. De *oſſe tibiae* quaeramus *Obſeruatorem*. *Eo*, *carie exeſo*, *ex inueterata cariei cauitate fruſtum magnum*, *cauum* & *teres propullulauit*. *Tibia* enim *aeque*, *ac cranium*, *duas habet tabulas*, *mediamque diploen*; *unde*, *exeſa per pus diploe*, *tabula ultima*, *fiſtulari forma*, *a natura fuit expulſa* (iix). Specimen rei & uideas in *theatro Leidenſi Anatomico* (ix). Quin & *quandoque ſine cauitate reperta tibia*; *prout nonnumquam diploe caret cranium* (x). *Exuuias* uero *chryſalidum*, *diuerſae*, & *triplicis quidem ſpeciei*, *oſſium in meditulliis*, *in cauitatibus femoris*, *humerique adultorum*, *inque tenelli oſſe infantis*, *in octo diſtinctis oſſibus*, *deprehenſas eſſe*, id omnem ſupergreditur rationem. Per quam uiam hoſpites hi ingreſſi fuerint oſſa integra, nullis peruia rimulis, non carioſa; in medio reliquit Rvysch. *Dolore atrociſſimo intima oſſium peruagante*, ubi nullus luei Celticae uel ſuspicio, uel ſignum; *uermes*, *oſſa rodentes ſtatuebat* Rvysch, *argento uiuo occidendos*; *quos* & *eodem in oſſibus ſe non ſemel necaſſe putabat* (xi). Qua ratione mercurius uermes interficiat; hic non diſputabo. Sed ſuccumbat inteſtinalis uermis enormi illius corporis percuſſus pondere; hoc tamen, per plures perductum ambages, inque minimis uaſis debili pro-

(vi) *Theſ: Anatom:* IX. n: LXXIIII. *Tab:* I. *Fig:* I.
(vii) *Aduerſ: Anat: Chirurg: Dec:* III. n: IX.
(iix) *Theſ: Anat:* IIX. *n:* IIX. *Tab:* III. *Fig:* 2-4.
(ix) *Vid:* B: S: Albini *index ſupellectilis Anatomicae, quam Academiae Batauae, quae Leidae eſt* p. 13. 14.
(x) *Theſ: Anat:* II. p: 38.
(xi) *Aduerſ: Anatom: Chirurg: Dec:* III. *n:* VI.

proiectum ui, & parum fortiter hoſtem feriet, exiguaque feriet mole. Conuincimur talis modi obſeruationibus; dari naturae arcana, poſt longam demum diem detegenda: & quemuis eo proficere magis ſapientia, quo plus intelligit, ſe ignorare naturae abdita. Certe, uniuerſo in corpore uix pars, in qua non deprehenſus ſit uermis. Ouilla cerebra uermiculi incolunt ſaepiſſime. Quis non miretur cum urina meare a RVYSCHIO uiſas chryſalidas, poſt diem futuras auiculas?

XVI. Rariora RVYSCHiana euoluamus circa humanas carnes. *Muſculos pyramidales ſemel conſpexit in cadauere tres* (I). Quum uero quaedam notetur relatio inter musculum pyramidalem uel utrumque, uel alterutrum, ſiue praeſentem, ſiue abſentem, ad ipſos rectos abdominis, ex doctrina JVLII CAESARIS ARANTII; defatigatam lugere fas eſt diſſectoris induſtriam, circa non notatum muſculorum rectorum ſtatum, ſitumque, quem adceſſorius occuparat muſculus. Addo mirabilem RVYSCHii obſeruationem, quam, cui rei adſcribam, uel quorſum referam, certe ubique neſcio. Conſiſtit *in defectu cutis, partisque maxumae muſculorum anteriorum abdominis in recens natis; ubi inteſtina nunc fluctuant extrorſum, tenui membrana tecta; nunc omni tegumento deſtituuntur* (II). Cui perſpectum, carnem a ſola natura generari poſſe, numquam a Medico; qui intelligit, circuitum cruoris per abdominalia uiſcera feliciter peragi non poſſe, niſi abdomine clauſo; ille arbitrabitur, breuis uitae finem miſero tali aegro mox imminere debere.

XVII. Ad ea, quae circa quaecumque uaſa notarat rariora, me confero tradenda. Omni ſilentio praetermittere neſcio illa RVYSCHio uiſa *innumerabilia uaſcula alba, turgida, & ſetam tenuem craſſa; nec lactea; nec ſanguinea; nec lymphatica; quae, in cadauere feminino, a morboſo pu-*

H *ris-*

(I) *Theſau: Anatom:* IIII. *u:* LXXXIII.
(II) *Obſeru: Anatom-Chirurg.* LXXI-LXXIII.

riſque pleniſſimo rene ad ſiniſtrum tendebant hypochondrium. Vbinam terminarent, non licuit ſat adcurate inueſtigare. Has credidit fibras eſſe cauas, quae membranas conſtituunt, ureteres adligantes lumbis. Tales obſeruationes ſuo forte determinaturas tempore ſperabat uias illas incognitas, per quas potus, corde intacto, pertingere poſſet uel ad renes, uel ad ureteres, uel ad ueſicam (I).

Circumſpiciamus nos circa ſanguinem uehentes canales. Inuenio tamen circa cruorem, quae adduci merentur, in praxi Medica utiliſſima. Duplicem exhibeo experientiam Rvyschianam. *In femina annorum uiginti ſanguini menſtruo exitum negauerat membrana, obturans loca, quae perſpirant naturaliter: ſectione uero facta, cruor cum impetu erupit ad quatuor libras, neutiquam coagulatus, multo minus putrefactus, ſed nigricans* (II). Vnde propoſitio practica: ſanguis, extra uaſa fuſus, in loco clauſo, diu poteſt manere incorruptus. Itaque & hac ratione probari poteſt propoſitio, utique & aliunde certa: ſanguis, effuſus in capite, apoplecticum uel reddit, uel necat, ſola grauitatione, uel in cerebrum, uel in cerebellum. Obſeruatio altera eſt ſequens: *Inter ſpoliandum ſplene canem, arteria lienaris non ligata, ſtillauit ſanguinem in abdomen, atque animal, abdomine conſuto, bene ſe poſtea habuit* (III). Vnde euicta fuit propoſitio grauis: Paucus ſanguis, e uiſcere non uitali effuſus in cauum quoddam, ubi nulla aeri uia patet, non tantum infert damnum, quantum quidem putatur. Nec minus patuit ſecundo: Dari in abdomine uenas, halituoſos quae reſorbeant humores. In ſerum enim reſolutum fuiſſe ſanguinem, clarum eſt; reſorptioni non adeo ineptum, praecipue fotum uiui calore abdominis.

Arterias ſanguineas, uariis in locis corporis, & praecipue

(I) *Obſeru: Anatom: Chirur:* XCIIII. *Fig:* LXXV. cccc. *Conf: cum* n: IIII. Dec: II. *Aduerſ: Anatom: Chirurg:*

(II) *Obſeru: Anat: Chirurg:* XXXII.

(III) *Obſeru: Anat: Chirurg:* LXVI:

pue in uicinia cordis, oſſeſcere; eſt res uulgariſſima: rarior uero longe in uenis contingens. De *uena portarum oſſea* bis fit mentio apud Rvyschium. Semel quidem *in femina*, *in qua* uaſa difficilius redduntur oſſea, niſi uetula plane fuerit, & *hydropica* quidem, *uena portarum ex parte oſſea reperta fuit. Peritonaeum eius, uariis in locis, duris particulis, arenulas mentientibus, conſperſum fuit* (IIII). Neque nego, oſſeam ἰάθησιν inductam uenae fuiſſe ab ἀτροφίᾳ & marcore corporis. Vaſcula nempe lateralia in uenae nominatae tunicis cum liquido ſuo, per abducta liquidiora atque ſtagnatione ſui exſiccato, concreuerunt. In *altero uenae portarum oſſeae exemplo* nulla adiecta circumſtantia (V). An hoc ſeruire poteſt pro uenae portarum natura arteriae ſimili firmanda?

Qui in uaſis ſaepius reſidet ὕδρωψ, iure ſibi hic locum poſtulat; praecipue quum θεωρία eius, acumine Rvyschiano, multum prouecta ſit. *Aſcitis, atque hydropis ἀνα σάρκα, ut & omnis hydropis cauſſam in debilitate & mala adfectione extremitatum uenoſarum in primis ponebat*; licet non negarit, & uaſa lymphatica rupta eumdem ſaepius producere morbum (VI). Ingenue confiteor, debilitatem illam atque malam adfectionem mihi ualde obſcuram eſſe, neque reperiri alio in loco Rvyschiano, illam quod explicet. *Hydatides*, quae hydropis ſunt ſpecies, *uaſcula eſſe definiuit, praeſertim ſanguinea, ſero turgida*; licet & alia uaſa in hydatides commutari poſſe conceſſerit (VII). Quam definitionem abſonam iudicat omnis oculus. Bullulas eſſe uaſa! Tango celebre illud argumentum, atque omnium paene ualentiſſimum, pro ſtructura uiſcerum glanduloſa. Quia *epar totum, hydropici in cadauere, ex hydatidibus conflatum erat* (IIX);

(IIII) *Obſeru: Anat: Chirurg:* LXX.
(V) *Theſau: Anatom:* IIX. n: LIIX.
(VI) *Reſp: ad epiſt: probl:* XII. Et *Aduerſ: Anat: Chirurgi: Dec:* II. n: IX.
(VII) *In reſponſ: ad epiſt: problem:* XII.

(IIX); uti & euenit *plexui choroideo* (IX); & *renibus, quorum hydatidibus ruptis, aqua ſtillat in abdomen* (X); nec non *placentae uterinae* (XI); ergo *epar, plexus choroideus, renes, placenta uteri*, in ſtatu ſano, conſtare debent ex folliculis quibusdam uel glandulis, nunc aqua dilatatis atque conſpicuis, quae hydatides. Quare hydatis eſt folliculus ab ſtagnantis aquae augmento in maiorem eleuatus bullulam. Ipſe olim non aliter ratiocinabatur RVYSCH (XII). Tandem uero quum, repletione felici, uti dictum, deprehenderet, *epar, plexum choroideum, renes atque placentam uteri*, tota quanta, ex ſolis componi uaſis, atque *placentam quidem omni priuatam eſſe lymphatico folliculo, uaſe lymphatico omni*; quae tamen omnia recentiorum quorumdam Phyſiologorum temeritas, pro faciliore explicatione hydatidum, in placenta numerauerat; concludere poterat ſat firmiter, hydatides eſſe vaſcula, in primis ſanguinea, ſero turgida. Dubia uero aliquantum reddebatur haec de uaſculoſa uiſcerum ſtructura naturaque hydatidum doctrina. Fac enim ualere exceptionem ceterorum; quod, repletione ualida, intermedius, membranaceus comprimatur folliculus, uel & ſuam deſerat figuram, ut, ſpecie non repleti, decidat; in omni enim parte corporis repleta, dantur particulae non repletae: tum nullatenus ſequitur, hydatidas eſſe uaſcula ſanguinea, turgida ſero; quum & tunc eſſe poſſint extenſi folliculi. Quare, ut firmiſſimus fias in ſententia RVYSCHiana; notes, quaeſo, rariſſimam obſeruationem RVYSCHII, quam neglexiſſe uidentur aduer-

(IIX) *Ibidem.*
(IX) *Ibidem.*
(X) *Ex litteris* MONT. Vid: *Journal des ſçavans* a: 1700. p: 656.
(XI) *Obſeru: Anat: Chirurg:* XXXIII. Fig: 34. 35. Nec non in *Theſau: Anat:* VI. n: CIIII.
(XII) Meretur adſcribi locus ex *obſeru:* XXXIII. citata: *Vaſorum extenſiones eſſe hydatides quis ſibi imaginari poſſet? Tum enim maximae reperirentur hydatides circa placentae medium; iam uero ſine ullo ordine poſitae ſunt, & maiores, & minores. Praeter ea obſeruaui, uaſa illa adnihilari, ut uix ramulus reſtet:*

uerſarii, quod *in cadauere hydropici epar repertum fuerit totum quantum ex hydatidibus conflatum*, *maiorum uaſorum epaticorum ne ueſtigio reliquo* (XIII). Quare quinque magni uenae portarum; tres magni uenae cauae; atque rami arteriae epaticae, notante prius JOANNE CONRADO PECHLINO, rem poſtea perficiente AVGVSTINO FRIDERICO WALTHER, ſat capacis, mutati fuerunt in hydatidas. Hinc uaſa ſanguinea maiora poſſunt mutari in hydatidas. Minora ergo facilius longe. Iam, ſiue explicatio RVYSCHiana pro intelligenda hac uaſorum in hydatidas commutatione Tibi ſatisfaciat, ſiue minus, qua *celluloſam uaſorum tunicam latice repleri aquoſo*, *cauitatemque uaſorum ita premi ſtatuit*, *ut nihil cauitatis ſupermaneat*, *ſicque non minora ſolum*, *ſed & maiora obliterentur uaſa* (XIIII); ſufficit, propoſitionem ab experientia ita certam redditam fuiſſe, quam quod eſt certiſſimum.

Spina bifida, non adeo adcurate NICOLAO deſcripta TVLPIO, rectius RVYSCHIO; potius eſt morbi effectus, quam ipſe morbus, nomen adfectioni imponere qui potuisſet. Quae cerebra infantum in aquam uertit, craniique ſuturas a ſe remouet propius aegritudo: *eadem* quoque *in recens natis infantibus*, *medullae ſpinalis loco*, *aquam oſtendit*; *uertebram*, *circa ſpinoſum ſuum proceſſum*, *diuidit*; *in dorſo uel lumbis contingit ſaepius*; *in nucha rarius*; *inque inferiore & exteriore ſacri oſſis parte rariſſime* (XV). Vti hydrops cerebri infantum a peruerſo eorum in utero ſitu, ubi, demiſſo illorum capite, his in locis, ſtagnat aqua, deriuari debet; ita ſimile quid dicendum cenſeo de *hydrope medullae ſpinalis*.

XIIX. Neque perpendiſſe poenitebit, quae morboſa, circa *uiſcera*, adnotata nobis reliquit RVYSCH. In thorace raram, atque duplicem ab *Ipſo* nobis ſignificatam detego

 fere

(XIII) *Theſaur: Anatom:* I. pag. 23.
(XIIII) *Theſ: Anatom:* VI. n: CIIII.
(XV) *Obſeru: Anatomico-Chirurg: obſ:* XXXIIII--XXXVI.

fere omnimode laeſae reſpirationis cauſſam; quam quia praeteruiſa uidetur, referre placet. In tribus hominibus, ὀρθοπνοίᾳ *laborantibus*, poſt obitum ipſorum, examinati illorum pulmones oſtenderunt *ueſiculas pleumonicas plures obſtructas*; unde nec intrare poterat ipſas nouus aer; neque ex illis exire incluſus (I). Omnes pulmonum ueſiculas, finge, uno obſtrui momento; atque ſtatues, eodem certe exanime caſurum animal. Quo plures ergo uel pauciores obſtruuntur ueſiculae; eo maior uel minor animali naſcitur in mortem conatus. Atque, me iudice, uera pleumonitis uitae talium hominum finem facit, cruore in pulmonum locis, ubi illae obſtructae ueſiculae, primum coaceruato, quum ab extenſis illis, numquam concidentibus, ſanguis non propellatur in cor ſiniſtrum. Peruelis tamen ſcire a RVYSCHIO, quodnam corpus illas obturauerit bullulas?

Cauſſa altera eſt *impeditus adfluxus ſanguinis ad pulmones per ualuulas cordis, ad egreſſum aortae ſitas, adeo deformes, coalitas, atque,* quod mirum dictu, *ſic factas oſſeas, ut nihil amplius ſanguinis in corpus peruenire potuerit* (II). Inde ab ἀσφυξίᾳ mors.

Omentum concretam tenet pinguedinem, quae ſingulari ratione, corpus animale necare poteſt. Adipem uerum eſſe oleum, probabat RVYSCH. Quamquam iam illud mobili animali ſit ſaluberrimum: quantum tamen ab ipſo corpori obeſo immineat periculum, ſequente diſce obſeruatione: *In equi abdomine, poſt ualidum curſum mortui, aperto, tota eius cauitas tenui fuſo oleo plena reperta* (III). Tanto calore fuſum, atque agitatum bonum oleum, disruptis omenti cellulis, non compreſſione mortem intulerat, ſed ſui in uenas reſorptu, eas obſtruendo. Qui ductus alimentaris, omni tempore, uariorum obſeruatus eſt ſentina malorum: idem & mirabilia nonnumquam oſtendit RVYSCHIO.

(I) *Ibidem; obſeru:* XIX--XXI. Fig: XX. XXI.
(II) *Ibidem; obſeru:* LXIX. Fig: LVII.
(III) *In reſp: ad* H: BOERHAAVE. p: 55.

SCHIO. *In femina, quam uiuentem canina uexarat fames, pylorus ita relaxatus fuit, ut omnes digitos, iunctim compoſitos, admiſerit* (IIII). Cibus ergo admiſſus in uentriculum, numquam moratus in ipſo, ex eo elapſus eſt indigeſtus, tamquam ex ſacco, in inteſtina; humore uentriculi, numquam conſumto, fibras eius ſemper vellicante. In nonnullis uoraciſſimis hominibus in ſiniſtro hypochondrio detexerunt quidam uentriculum, perpendiculariter plane ſitum. Binae obſeruationes hae, quoad rem, eaedem ſunt: alteraque ab altera redditur euidentior. *In inteſtino ileo notandum eſt ſingulare diuerticulum, eidem ſaepius adcidens* (V), *aneurisma inteſtini* diceres; *cuius in extremo nonnumquam conſpiciuntur ueſiculae, capitula aciculorum repraeſentantes* (VI). *In recto inteſtino* deſcriptus eſt foedus ac dirus morbus, ubi, ipſo *incraſſato, ac cartilaginoſo reddito, uix egreſſum reperiunt quantumuis preſſae faeces*; adeo quidem, ut non minores ſint agendae gratiae pro excretis feliciter, quam pro bene adſumtis (VII). Circa illam mortales tantopere excruciantem, ſaepiusque internecioni dantem, aegrimoniam, *miſerere mei* dictam, Medicos admodum ſollicitos uoluit cura RVYSCHII. Inter alias ſuas cauſſas & agnoſcit illam ualde frequentem, *ſuſceptionem inteſtini in inteſtinum.* Quamquam & meminerim, in hominis, ſubitanea, ut aiebant, morte peremti, cadauere diſſoluiſſe arctiſſimo nodo inter ſe colligatas portiones ilei. Eamdem intus ſuſceptionem inteſtini non ſolum *quatuor quinqueue locis in uno eodemque reperit cadauere, ſed & in plurimis offendit cadaueribus, immo in tribus, ſucceſſiue apertis* (IIX), *aliquando in quatuor, continua ſectione apertis* (IX). *Eamdem & in colo uidit inteſtino, inque,* quod plane ſtupendum, *infantis recens nati cadauere* (X).

Cir-

(IIII) *Obſeru. Anatomico-Chirurg:*; *obſ:* LXIIII.
(V) *Muſei Anat:* RVYSCHiani p: 149. F: III.
(VI) *Theſaur: Anatom:* VII. *Tab.* IIII. *Fig:* 2. 3.
(VII) *Obſeru. Anatomico-Chirurg: Obſeru.* XCVI.
(IIX) *Theſauri Anatom:* X. n: LXII.
(IX) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* III. n: V.
(X) *Ibidem.*

Circumſpectum ergo decet eſſe Clinicum, illumque ſaepius praeſumere morbum, ne auertenda forte mors ipſum reddat morbi peritum. Id addo unicum; *ubi a flatu hic morbus ortus fuerit, orbiculi loco, duas uideri in colo ualuulas* (XI). Quod φαινόμενον conſentire uidetur cum uera, nondum deſcripta, ualuulae illius fabrica. *Inteſtina, naturaliter adnexa meſenterio, hoc ab apoſtemate purulento putrefacto, ſoluta ſuis meſeraicis uinculis, libera & confuſa in abdomine fluctuaſſe, dum ſic adfecto homini uita nihilominus, licet breui quidem tempore, fuerit ſuperſtes, in toto uitae ſuae Medicae decurſu ſemel uidit* RVYSCH (XII). Quamquam non liberorum ſic inteſtinorum effectis, quam phthiſi potius meſentericae hic adſcribendus uideatur uitae exitus. *Adplicatam cauo epatis ueſiculam* ductum porrigere, innotuit apud omnes; rarius autem narratur, quamquam *id in uaccis praecipue ac uitulis frequenter obtingat, bifurcatam illam reperiri. Geminam uero ueſicam felleam, id eſt, duplici quae gaudeat ductu cyſtico, ne ſemel quidem obſeruare potuit* RVYSCH (XIII); licet porus biliarius ex epatis lobulis ſaepe prodeat duplex in canibus, praemonente MALPIGHI. In ditione ſplenis infrequens iudico ψευδο. *lienes, ſpleni adſitos, huic perfecte ſimiles, a lienaribus uaſis ſuos qui nanciſcuntur ramos* (XIIII). An hi ita ſe habent ad ſplenem, uti ſe habet conglobata glandula ad ſaliuoſam maxillarem ſuperiorem, cui inſidet? ſed expunximus lienem glandularum e catalogo. Forte uero ſunt lienes multiplices. Hos enim nunc duos, nunc tres, nunc quatuor obſeruarunt alii. Ne de *renibus* nihil plane dicam, in quorum conſtructione rarius eſt conſtantem uidere naturam, quam inconſtantem; ſcias, binis exemplis probatam eſſe ab obſeruatore RVYSCHIO *renum, ex duris coagmentatorum particulis, inaequalitatem ſuperficiei, locales renalis calculi efficientem dolores* (XV).

(XI) *Curarum poſteriorum n:* CLXVI.
(XII) *Aduerſ: Anatomico-Chirurgicorum Dec:* II. *n:* IIII.
(XIII) *Obſeruat: Anatomico-Chirurg:; obſ:* XC.
(XIIII) *Ibidem; obſ.* LI.

(xv). Videſis tamen & ſimilem apud Rvyschium obſeruationem, absque ulla tamen hiſtoria ſymptomatis (xvi); quin & mirabilia alia circa renes, ipſi nec uiſa Evstachio. Quodſi pars quaedam animalis in dilatatum recipitur peritonaeum, adeſſe dicitur *hernia*. In quo igitur loco peritonaeum extenſioni obſtat minus, atque ſimul praeſens eſt pars, cedere quae poſſit; ibi & locus eſt herniae. Corpus, recipiundum in herniam, morbo ſingularem confert titulum. Et huius herniae ſpecies auxit Rvysch. Lege apud *Eumdem de hernia ſplenis, uteri, foetus atque ueſicae* (xvii), de quibus ſilentium apud ſcriptores reliquos omnes. *Hernia* autem *cyſtica* res eſt tam curioſa, quam notabilis in praxi Medica. *Cadit urinaria ueſica in ſcrotum, neque ex illa, pleniſſima licet, excernetur lotium, niſi manu compreſſeris burſam*; qua compreſſione externa cum niſu excretionis concurrente, euacuatur tota (xiix). Verbum addam de aliis binis ueſicae morbis, quod ualde ſingulares illos exiſtimem. Alter eſt *ſcabies eius interna, aliquoties uiſa* Rvyschio, *cui dolor uehementior, deſiderium mingendi frequentius, urinae purulentae excretio, atque magna ueſicae incraſſatio, iunguntur ex* morbi natura, locique adfecti (xix). Alter eſt *excretio membranae eius intimae, ſemel uiſa* Rvyschio, *dum in puerpera, poſt retentum diu lotium, ueſicaeque inflammationem praegreſſam, tunica illa ſphacelata ſeceſſerat a reliquis* (xx). Explicationem uero termini, *connati ueſicae calculi*; *ſententiamque, de numquam fere uiſo inter ueſicae tunicas calculo*; quod utrumque legitur apud Rvyschium (xxi); nec adridere lithotomis opinor, neque reſpondere

I ex-

(xv) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* I. n: IX.
(xvi) *Obſeruationum Anatomico-Chirurg:; obſ:* XXC.
(xvii) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* II. n: IX.
(xiix) *Obſeru: Anatomico-Chirurg: obſeru:* XCIIX.
(xix) *Ibidem*; *obſ:* LXXIIX. *Fig:* LXII.
(xx) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec.* II. n: IX. T. II. *Fig:* I.
(xxi) *Theſ: Anat:* II. p: 16.

experientiae. Certe, triſte Isaaci Casavboni fatum illud refellit ſatis (xxii).

Qui ita cotidie proficiebat experientia Rvysch, inque continua omnis generis cadauerum ſectione uerſabatur, dignus quoque eſt habitus, qui *primus in uaſta ciuitate Amſtaelredamenſi lectiones in uſum obſtetricum haberet* (xxiii); unde nec mirum, permulta innotuiſſe per Rvyschium, quae in parturientibus feminis & uſu ueniunt, & praeclaram utilitatem habere poſſunt; praeſertim, *quum Ipſe, aliquot per annos, obſtetriciam artem exercuerit ſemper & frequentiſſime. Praeter duo illa ligamenta rotunda, adhuc tertium quoddam*, raro euentu notauit, a *latere uterinae ceruicis exiens* (xxiiii). *Vterum*, qui in partu potius protrahitur, quam prolabitur, inuerſus, & *non inuerſum*, id eſt, in naturali ſuo ſitu, *prolabi poſſe, duplici probabat obſeruatione* (xxv). Circa numerum uterinae placentae in foetu multiplicato non puto, alia ſtatuiſſe Rvyschium, quam reliquos priores. Quod enim alii iam diu publicarant, figuriſque delinearant, *gemellis*, cauſſa exempli, *nunc duas obtigiſſe placentas, ſingulo foetui unam; nunc unam utrique; idem & legas apud* Rvyschium (xxvi). Experientiae autem hae quum pronae ſint ad circumueniendum; nihil certe euincant: nihil quoque obſtare poſſunt argumentis, firmis, ſingulo ouo ſuam uendicantibus placentam. Quae in obſtetricia arte correcta ſunt per Rvyschium, ea potius paucis referre decet in illa inexercitatum, quam de ſuo addere errores. Cetera ex *Ipſo* praeſtat haurire *Auctore*. Candorem, adcurationem atque obſeruationum frequentiam cogita in Rvyschio; *Tuumque Ipſi* facilis praebebis adſenſum. Placenta foetus nunc facile ſeparatur ab utero puerperae; nunc diffi-

(xxii) Pechlinvs *l. c:* L. I. *obſ:* II. & *Acta Pariſina a:* 1702.
(xxiii) *Obſeru: Anatomico-Chirurg: obſ:* XXIIX.
(xxiiii) *Ibidem; obſ:* LXXXIIX.
(xxv) *Ibidem; obſ:* VII. IX.
(xxvi) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* II. n: X.

difficilius. Id eſt in confeſſo apud omnes. Quae laborioſior auulſio uti & aliis eſt adſcribenda cauſſis; ita quoque, monente Rvysch (xxvii), *centrali funiculi umbilicalis inſertioni in placentam. Abscedit autem leuiori negotio, a latere ſi infixus placentae funis.* Res omnis aegrius capitur, quam profertur; atque Rvyschianum ſimile potius ſententiam refellit, quam roborat. Noſti enim, in quacumque funiculi inſertione, in eius corpore contineri truncos uaſorum omnium, per placentam diſſeminatorum. Quaecumque iam cauſſa matrem a placenta facile liberari impediat; placenta tamen potius in utero relinquenda. Nimium enim in ſeparanda placenta obſtetricis molimen matrem morte ſaepe ſaepius adficit. Relictam uero mater, auctis uiribus, mox mox expellet: uel, eiectione illa fruſtra exſpectata, *placenta in utero transformabitur in hydatidas, ſiue naſcetur inde illud* uetularum deſiderium, *mola uolans* (xxiix). *Placentam in utero non ad horas, non ad dies, ſed ad menſes, remanere poſſe, immo & debere, ſalua matre;* Clinici ſtupent aeque, ac doctae mulierculae. Satis tamen ſe defendit *Ipſe* Rvysch. Molarum ſane inconcuſſam conuenientemque notionem animis & oculis Practicorum inſinuauit Rvysch. Pudet, deliraſſe diu Medicos cum uetulis. Inconſulta enim experientia, uaganteque ratiocinio; languentibus tum Medicorum animis, quos ſemper Philoſophos eſſe conveniebat; circa menſtruum feminae cruorem; omneque generationis opus; ſatis, immo abundanter, ſaepe inſaniuerunt vel optumi in aliis. Sufficiente enim rei ratione imperſpecta, ignorantiam ſuam velarunt usque rebus, quae naturalibus cauſſis maiores habentur. Stolidius nihil vel ab otioſiſſimo ingenio excogitari poterat, quam quidem uolans mola. Agnoſcimus *molas*; non uero per illas intelligimus, niſi *excreſcentias uteri carnoſas,*

(xxvii) *Obſeru: Anatomico-Chirurg:*; *obſ:* XCVII.
(xxiix) *Loc: cit: ad not:* XXVI. Et *de muſculo uteri* p: 16. &c.

uel placentae in utero relictae transmutationes quaſcumque, *vel* & ſimiles illis, quas circa γένεσιν polyporum e ſanguine deſcripſi prius. Ita nos erudiuit *ſenex* idem & obſtetrix (XXIX). *Doctrina de ſignis mortui* in *utero materno foetus* non adeo certa habita eſt ſemper. Si Rvyschium, ea de re, audias; & cautior fies quandoque. Etenim exitus foetidorum e matre; teneſmus; συγκοπή; horripulatio; halitus graueolens; color liuidus matris; quae quoque inter ſigna illa recenſentur; & putrefactum ſupponunt foetum, & recluſum uterum.

Quid uero eueniet, *utero clauſo?* Atque tunc, praedocente Rvysch (XXX), *cadauer foetus diu poteſt in utero haerere incorruptum.* Atque ita ferunt poſitiones Phyſicorum de putrefactione. Excluſo autem poſtea cadauere foetus, & facile internoſces, an nunc, an diu iam mortem obierit foetus? Ita Rvysch: *Embriones, diu mortui, colore cinereo tincti ſunt, & collapſi penitus. Si autem ſtatim a morte excluduntur utero, albo donantur colore, atque undique toroſi ſunt & teretes* (XXXI). Puerpera denique femina duo exhibet quandoque φαινόμενα, quae curioſis adnumeres cum Rvyschio. Alterum eſt *uerus uteri motus, poſt partum.* Se enim ille movet, hic inde, ut alius foetus; ut ibi caput, hic pedes, alibi partem aliam credas; re uero explorata, uterum ſentis ſolum. Ita paullatim deſinit conuulſio. Motum autem illum uterinum aliquando eſſe poſſe tantum, *ut, inuerſus, e corpore procidat*; ſolae, opinor, credent obſtetrices, ſuum ſic tecturae errorem, dum rudes toties inverſum eripiunt uterum (XXXII). Alterum autem ſunt *duri, oblongi tumores, farciminis in modum ſe ſiſtentes in abdomine, poſt partum, nunc obliqui, nunc*

(XXIX) *Obſeru: Anatomico-Chirurg:; obſ:* LIIX. & *Theſ: Anatom:* VI. n: XXV.

(XXX) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* II. n: X.

(XXXI) *Ibidem.*

(XXXII) *Obſeru: Anatomico-Chirurg:; obſ:* XCIII.

nunc tranſuerſi. Quam iam partem cenſes illum in abdomine efficere tumorem ? Vbi Rvysch in eiusmodi cadauere *coarctatum in ſe atque concretum ſpectarat omentum* ; explicatio rei erat facilis ; adtamen nullus, re non uiſa, cauſſam quaeſiuiſſet in omento (xxxiii). Miros tandem partus, quales ſunt *caniculus* (xxxiiii), atque *limaci ſimile animal* (xxxv), *reiecti per os*, contorta explicatione hic non commemorabo. Talibus qui delectatur, abunde inuenit, unde ſibi ſatisfaciat.

XIX. Ad *naturalem hiſtoriam animantia* omnia pertinent atque *uegetantia.* Vnicum habemus a Rvyschio *animalium theſaurum*; quem uero continuare in animum induxerat, niſi rogaſſent alii, ut deſcriptionem rariorum e corpore humano omnibus reliquis praeferret, in uſum mortalium. *In* XV *theſauris, quos habuit animalculis repletos, continebantur ultra* MDLXXXII. *phialae. Quibus adde ſcatulas, papilionibus, locuſtis, ſcarabaeis, quadrupedibus minoribus, inſectis, marinis, repletas, quae ſunt numero* MDCCCXX. *Praeter illa etiam reperiebantur phialae ſiccae, inque iis auicolae rariores, ſiccae, praeſertim ex Indiis transmiſſae* CXXC. Tantae erant animalium diuitiae Rvyschio, iam ante duos & uiginti annos (i). In unico illo, quem euoluere licet, theſauro inuenies uel nominata, uel deſcripta, uel & elegantibus imaginibus expreſſa animantia & terreſtria, & aquatilia, omnis generis, ſed praecipue rariora ex Indiis, uolantia, repentia & gradientia. Vnicum adferam *bufoni ſimile Americanum animal, Surinamenſibus Pipa & Pipal dictum, in cuius dorſo, in cutis cellulis, ouula reſident, excluſura foetus. Neque tamen mirum illud ouarium ullatenus communicat cum abdomine* (ii).

Vltimo denique loco, plantarum anatomen, non craſ-

I 3 ſam

(xxxiii) *Ibidem; obſ:* LXIII.
(xxxiiii) *Theſaur: Anatom:* IX. n: XLIIX.
(xxxv) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* I. n: VII.
(i) *Vide praefationem ad Theſau: Animalium* I.
(ii) *Theſau: Animalium* I. n: XXXV. *Tab:* IIII. *Fig:* II. III.

ſam illam, ſed ſubtiliorem, exercuit pari felicitate, quam, circa humanum corpus, expoſui nuper. Hiſtoria naturalis & ita creuit per RVYSCHIUM; ſed quis putaſſet, RVYSCHIANAS de corpore humano propoſitiones phyſiologicas ſic confirmatum iri? Id tentabat ſenex inaudito molimine. Clariſſimi omnium plantarum Anatomici a corporibus animalium ad plantas arguerant; hisque ſtomachum, uaſa lactea, ceteraque, omnis fere generis; teſticulos; colem; uterum; aliaque, ἀναλογίᾳ quadam, intulerant. RVYSCHIUS autem contraria incedebat uia, atque ab experientiis, in plantis habitis, ad animalia argumentabatur. Tale tantumque ſtudium neque ardor animi deſerebat, neque occaſio. Adoleſcentem in ſtirpes propenſionem RVYSCHIANI animi expoſui prius. Ipſa uero muneris ratio tentantem uaria impulit magis. Namque *anno quinto & octogeſimo ſaeculi modo praecedentis Profeſſor Botanices denominabatur Amſtaelredami*, quum circa illud tempus & FLORAM ſanctius colere inciperent *Amſtaelredamenſes*, *hortumque* inſtruerent *Medicum*, ſenſus curioſorum animosque Botanicorum adeo qui adlicit hodie. En rei ſummam! Folium conſtat ex neruis & humore, qui in utriculis, inter neruos contentus, transparet folii per cuticulas. Nerui illi ſunt ſuccoſa uaſa RVYSCHIO; interque illa uaſa contentum non eſt, niſi mera pulpa. In *aloë Americana muricata pulpa adeſt inter canalium latera, pulpae lienis ſimilis. Sed diſſoluta pulpa ex minimis conſtat uaſculis, inque ea reſolui poteſt, ut corticis cerebri fabricam commode referre poſſit. In aloës Africanae folio vaſa ſuccoſa iuxta membranae, inueſtientis folium, longitudinem decurrunt, atque eidem tunicae innectuntur firmiſſime. Alia diuerſitas in folio opuntiae Americanae ſpinoſae obtinet; ibi canales ſuccoſi ſeſe intexerunt mutuo, tandem congreſſi omnes in unum locum, formant quaſi nouum folium, dum, ab illo loco egreſſi, iterum ſeſe diffundunt per loca alia* (III).

Vti

(III) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* III. *num.* II.

Vti folia uaſis ſuperbiunt ; ita & fructus, atque reliquae plantae partes. Eſtque ſua fructui pulpa. Vaſa lienaria, ſuum ad ingreſſum in lienem, pedunculum pyri conſtitutione ſua exponunt, atque pyrum lienem. *Membrana ſplen cingitur duplice ; ita & pyrum. Splenem ſola componunt uaſa : ſic & pyrum. Vaſa lienis infinite ramoſa ſunt : ita uero quoque ſe habet cum pyri uaſis. Vaſa lienis ultimo pulpoſa ſunt ; ſimiliter & pulpam ſpectas in pyro* (IIII). Sed *in malo perſico ad putamen lapideum transeunt explicati pediculi canales : formaturi autem pulpam ex ſola ſuperficie petroſa nuclei oſſei exeunt* (V). *Quin & in plantis terreſtribus perfectis, umbelliferis in primis, apio, daucis, petro- & oreo-ſelinis, uaſa reſpondent cum uaſis ſanguiferis corporis noſtri* (VI). Egregius autem clariusque nihil expetas, quam quod de rapis legitur : *Cauda & cortex rapae ſunt complexus uaſorum ſuccoſorum, amarum ſaporem praeparantium, non vero lympham uel aquam. Milleni canales repunt in rapa, colore albicantes, quique, ſubtili artificio, excarnati, ſericum album repraeſentant. Poſtea videtur differentia inter uaſa corticis & caudae, licet continua communicatione inter ſe committantur ; nam, dum caudam conſtituunt, linea recta incedunt ; quum uero ad corticem properant, mutant decurſum, &, retis inſtar, intorquentur. Rapa ipſa eſt ſyſtema uaſorum ſuccoſorum albicantium, dulciſſimorum, quae, breues quidem, conum abſciſſum repraeſentant, ſed innumerae etiam ſunt. Inter praeparandum rapam, deſtillat glutinoſus humor ; ut & ſenſus albicans* (VII). Exin reſultat momentoſa propoſitio Anatomica : In uariis plantis ; immo & in uariis eiusdem plantae partibus, uaſa ſuccoſa non uno modo incedunt. Inde uero redditur ſimile illud Phyſiologicum : A uario uaſorum decurſu aliquan-

(IIII) *Vid: reſponſio ad epiſt:* BOHLII p: 7.
(V) *Loco cit: ad num:* III.
(VI) *Loco cit: ad num:* IIII. p: 9.
(VII) *Ex dedicatione Curarum renouatarum.*

quantum dependet humor lacteus in lacteſcentibus plantis; aureus in maiori chelidonio: ſapor amarus in aloë: dulcis in rapa: huius plantae qualitas purgans: alius obſtipans. Quare φυσιολογία plantarum, tam parum adhuc exculta, φυσιολογίαν humani corporis illuſtrauit, ubi ſubtiliſſimus illam tractaret RVYSCH. In adeo promota plantarum Anatome nil amplius deſiderare poteſt mortalis inquiſitio, quam id, ad quod fruſtra adſpiret, ut iniecta quaedam materia in maiores pedunculi uel folii uel fructus canales uaſcula capillaria explicet, generantia pulpam, uel folii, uel fructus; prouti ſpiritalia plantarum uaſa mercurio hodie replet ſollertia Phyſicorum. Quae ars quum in hominem cadere non poſſit, ſuccoſa foliorum atque fructus uaſa, pulpa eorum ablata, conſeruare cupiebat, id eſt, foliorum atque fructuum ſceleta. Operi huic eſurientia deſtinabat animalcula, pulpam quae uorarent ſolam, relictis ſuccoſis vaſis; haec autem mandatorum non adeo exacte ſibi conſcia, oſſa cum carnibus deglutiebant: pulpam cum uaſis. Relegabantur ideo ex ſeruitio RVYSCHiano imperiti atque inutiles hi ſatellites. Calloſis tandem, rigidisque ſuis digitis ſubtiliſſimum negotium feliciſſime peregit ſenex (IIX). In imagine ſpecta *foliorum exuuias*, atque *pyri ſceleta*; ea ſi parare per *Te* neſcis (IX). Curioſum Tuum animum, ultima hiſtoria, oblectabo, quum utilitatem nullam perſpiciam in inſufficienter deſcripta obſeruatione RVYSCHiana. Audi; *dari plantas in aliis concluſas totas, per integrum uitae ſuae decurſum, coelum quae adſpiciant numquam; aquam quae hauriant numquam!* Id omnium admirationem prouocat; omnemque ſuperat fidem. Plantas duas eiusmodi depinxit & deſcripſit RVYSCH. *Altera eſt aphylla, ramoſiſſimaque; mollis; alba; flexilis; modice tenax. Altera eſt fiſtula, praecedente rarior, ſpithamum longa, omni ramo deſtituta, caua, craſſitie ſcipionis; in*

(IIX) *Ibidem; & in reſp: ad epiſtolam* VATERI p: 17.
(IX) *In figuris ad curas poſteriores & renouatas.*

in cuius cauitatis ſuperficie , uno in loco , conſpiciuntur multi ſinus , uel impreſſiones , in agmen poſitae , quae ſemen ſinapi recipere poſſunt , repraeſentantque (quo augeatur miraculum) *cryptas* BOERHAAVEanas (x). Hanc dixere πολυ- *uel* βιγαμίαν *plantarum.* Adpellatione , admodum inconcinna. Sed quaenam fuere plantae , illas ſuo ſinu quae complectebantur plantas? An contenta adhaeret continenti, quo ab hac ſuum adipiſcatur nutrimentum ? An uero planta ita eſt in planta , uti nonnumquam tibia eſt in tibia , hac carioſa ? Illud credo potius , atque rarum exiſtimo ſpectaculum , *ualde adultae opuntiae folia , inque ſceleton formata ſiccataque , in tres , quatuorue lamellas , aut etiam in quinque , quae ſibi mutuo , ſecundum longitudinem , incumbunt , ſeparari a ſe inuicem poſſe* (XI). Quin & notandum occurrit finienti , *cryptas* BOERHAAVEanas *in melonibus , peponibus , atque toto fere cucumeraceorum genere demonſtratas* eſſe a RVYSCHIO (XII).

XX. Triplex, quod mihi in inuentorum RVYSCHianorum enumeratione conſtitueram , aliquatenus abſolui argumentum. Adtuli praecipua. Blanditias omnes neglexi. Vera enim ſcribendo proſumus ſemper. Scripta RVYSCHiana citaui omnia ; commendaui omnia. Illorum igitur , ſat notorum , catalogus hic adtexeretur fruſtra. *Aduerſariorum Anatomico-Chirurgicorum* continuationem praetulerunt plurimi eruditi iteratae toties deſcriptioni *theſaurorum Anatomicorum* RVYSCHianorum , in quibus ſaepius legas iam lecta decies.

Qui uero ab arte ſua obſtacula nulla inuenit , is tamen ab adverſariis remoras ſibi obiici ſentiebat RVYSCH. Bonus ſcriptor numquam liber eſt ab impetibus. Dimicantes cum RVYSCHIO produxi BILSium , *circa exſiſtentiam ualuularum , circa ſtructuram uaſculoſam corticis cerebri* ; LI-

K STERUM

(x) *Reſp: ad epiſtolam* VATERI , p: 19. *& in tabula.*
(XI) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* III. n: II.
(XII) BOHLIVS *in epiſt: ad* RVYSCH , p. 4.

STERUM, *circa omnium de corporis humani ditione profligatarum glandularum imputationem*; VIEVSSENSIUM, *circa inuentionem uaſculoſae ſtructurae corticis cerebri, renum, membranae, inter uterinam placentam atque uterum interiectae, atque uermicularium uaſorum, internum uterum perreptantium:* HOVIUM, *circa primam detectionem partium quarumdam interni oculi.* Vbique uictorem circumtuli RVYSCHIUM. Soli hic ſuccubuit RAVIO, dum de uera conſtitutione *ſcrotalis diaphragmatis* ferueret disceptatio. Sed cum BIDLOO lis naſcebatur ex lite. Equidem ingens ille ſplendor operis BIDLOOANI impar eſt obfuſcandis nimis enormibus erroribus, qui in Tabulis iſtis anatomicis continentur; vix tamen aequum erat, ſubornare iuuenes diſcipulos, qui, ubi RVYSCHIUM cupido incedebat, emendandi aberrationes BIDLOOANAS, illico conſcribillabant *problematicas epiſtolas ad* RVYSCHIUM, ſemper iniurias in BIDLOO, alia tamen laude conſpicuum, neque iuuenili exponendum impetui. Iacturam temporis nimis luget, epiſtolas illas quisquis dignatur legere. Vnde fere dedecorum habitum, impreſſas ad RVYSCHIUM dirigere litteras; neu, aliunde non cognitus, ex ſociis cognoſceretur, fama ancipite. Ita laceſſitus BIDLOO tam de cathedra, quam ſcriptis inuectus eſt in RVYSCHIUM, ſuasque huic oppoſuit *uindicias.* Quas excepit FREDERICI RVYSCHII *reſponſio ad* GODEFRIDI BIDLOI *libellum, quem uindicias inſcripſit.* Non tamen inueni in hisce eriſticis ſcriptis, ſiue morum, ſiue doctrinae exempla, quae excerpta hic proponere conduceret.

RVYSCHIANI nominis fama, orbem eruditum peruagata, Amſtaelredamum mox inuitabat omnes, ſe ipſos noſcendi cupidos, atque praecipue Medicinam ſectantes. Inde tot audiuerunt magiſtrum RVYSCHIUM diſcipuli, quorum & nonnulli nomen Anatomicam per peritiam ſuam adepti. Glorioſum id manebit ſemper RVYSCHIO, *corporis humani fabricam expoſuiſſe* PETRO PRIMO, MAGNO RVSSORVM IMPERATORI, *qui intentiſſimo*

au-

auſcultabat animo, ſuper omnibus rogitabat ſedulo, atque habebat in memoria ſemper, quod uiderat ſemel (I). Dignum magnitudine animi IMPERATORIS de EO reliquit teſtimonium *Praeceptor ſenex*, quod *ſingulari rerum Anatomicarum cognitione non Principes modo, ſed & ipſos Medicorum plurimos anteierit* (II), *omniumque ſuffragio ſingulari eloquentiae flumine de rebus Anatomicis ita diſſerere potuerit, ut Profeſſoris diſertiſſimi facundiam longe ſuperaret* (III).

Hi diſcipuli edocebantur Anatomen a RVYSCHIO, potius ex praeparatis, quam ex recentibus cadaueribus. RVYSCHIUS enim tantum temporis craſſiori Anatomae, utpote nimis ſpurcae, tribuere non conſueſcebat, quam quidem praeparatis ſuis, quae nitide ſeruabat; ita aptabat, ut, quae natura ſua horrere adſolent mortales, ad conſpectum ſui inuitarent illa eosdem; ſpeciminibus ſaepe hiſtoriae naturalis, ut marinis plantis, cochleis, aliisque ornabat; prout *Theſaurorum Anatomicorum* figurae oſtendunt. Inexſpectatus enim euentus quum reſpondiſſet RVYSCHIANO labori; nec pauca per hunc innotuiſſent, a communi Anatomicorum opinione aliena; quo modo aliter ſentientes cogere potuiſſet ad deſerendas uetuſtate ac conſenſu plurimorum certas redditas ſententias? Omni demonſtrationi geometricae praeferens ſuum: VENI ET VIDE!; domi ideo ſeruabat ſpecimina: quae collecta in aſſeribus aliquot, THESAUROS ANATOMICO-RVYSCHIANOS conſtituebant, eodem deſcripta titulo. Hi patebant diſcipulis RVYSCHIANIS, & peregrinis omnibus, qui ardebant cupiditate ea luſtrandi, quorum nulla alibi dabatur copia. *Bis, ſingulis hebdomadibus, modico aere ſoluto, ea inſpicere poterat* quisque (IIII). Quum uero ſenex RVYSCH, in-

(I) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* II. *n:* IIII.
(II) *Ibidem; Dec:* I. n: I.
(III) *De utero muſculi*, p: 8.
(IIII) *Vid:* SWAMMERDAM *notas in prodrom: uan* HORNE, p: 36.

inter demonſtrandum rariora ſua, non poſſet intentos ubique amplius habere oculos, obrutus inſuper ſpectantium adfluxu; *fures quandoque, qui pro amicis in conclauia* Rvyschiana *admiſſi erant, infanda audacia rapuerunt, exque aedibus abſtulerunt, quae ipſis monſtrauerat* Rvysch, *ut uotis eorum ſatisfaceret. Neque his contenti rapinis, in alias deinde regiones & regna furto haec ablata circumtulerunt, pro ſuis oſtentarunt, ſuaque arte & manu talia iactarunt ſe parare poſſe.* Vti infortunium ſuum circa *penem, incredibili labore, ſumma cura, & euentu feliciſſimo praeparatum*; nec non *coſtas cum adpendice carnea paratas triſtis* deſcripſit *Ipſe* (v). Tali aſtutia quidam, quibus nec cadauerum opportunitas, nec artificiorum Rvyschianorum peritia; opes quasdam ſibi clam collegerunt Anatomicas; theſaurulum uel theſaurulos.

Horum auxilio praeparatorum, & Petrvs Magnvs euaſerat Anatomicus! Hic ergo ſpecimina ſubtiliſſimae Anatomes ſuo habendi in imperio auiditate, augendique gazophylacium, Petropolitanae Academiae uſibus dicatum, quod non, niſi ſingularia atque eximia tenere debebat, *Theſauros Anatomicos* Rvyschianos, triginta mille florenorum Hollandicorum, ni fallor, pretio coemit, atque Petroburgum tranſtulit. Migret iam Petropolim, ἀνθρωπογενίαν qui addiſcere cupit. Sic pauperem ſe *Ipſe* reddebat Rvysch. Ignominioſum tamen erat, incomparabilem artificem artis ſuae documentis uiuere deſtitutum; & Anatomicum ſine praeparatis humani corporis partibus. Laborioſiſſimus igitur Rvysch dies noctesque, occaſiones omnes, neruos, aurum impendit, quo *theſauros Anatomicos, Petropolitanis* ſimiles, conſequeretur. Et conſequutus eſt ultra fidem opulentos; inferiores quidem Petropolitanis, ἀνθρωπογενίας ſpecimina ſi flagites; ſed & ſuperiores, quantum ad plantarum Anatomen. Euenit tandem, ut *Illuſtris* Joannes Henricvs de Hevcher, *Principis ſui*

(v) *Aduerſ: Anatomico-Chirurg: Dec:* II. *n:* IIX.

ſui nomine, praeparata quaedam Anatomica rogaret a Rvyschio. Qui obſequioſus Dresdam mittebat illico *membranam piam ex adulto*; *cranium infantis*; *cutem capitis pilis denſiſſimis ſtipatam*; *foetum quinque uel ſex menſium, colore niueo egregium*; *brachium infantis*; *cerebellum cum ſua matre*; atque alia; quae ita placuerant Friderico Avgvsto, *Sarmatarum Regi*; *atque praeſenti tum temporis Dresdae, quum adueniſſent*, Friderico Gvilielmo, *Boruſſorum Regi, qui praeparatorum* Rvyschianorum *in theſauro Dresdenſi defectum doluerat, ut* Avgvstvs, *qua eſt munificentia, centum aureorum munere donaret* Rvyschium. *Venum ergo expoſuit* Rvyschius *theſauro Regio omnem ſuppellectilem Anatomicam atque hiſtoriae naturalis, qua tota Ejus domus oppleta erat, bibliothecam inſtructiſſimam, immo artificium ſuum praeparandi atque conſeruandi cadauera*; & *inſtrumenta. Adnuente his poſtea Rege*, A: MDCCXXVIII. *menſe Octobre, Dresdam* Rvyschius *miſit ammanuenſem ſuum* (vi), Joannem Christophorvm Bohlivm, *Doctorem Medicum, qui & uaria excarnata folia, uendentis nomine, theſauro offerret, quae inter unum praecipue erat folium, in duas diuiſum lamellas, quarum altera uaſis ſcatebat, uaſis piae matris aemulis, altera uaſis in arcus diſpoſitis cincta*: & *de pretio conueniret. Immutata quidem & tunc erat propenſio Principis*; *eamdemque & tum exercebat munificentiam, qua uſus erat ſemper* Avgvstvs; ſique raritatem rerum perpendas atque copiam, aequum poſcebatur pretium; erant tamen, qui cunctando, neſcio qua de cauſſa, omnem emtionis ſpem amputabant. Adflixit id plurimum & Rvyschium, & Germanos, Anatomicos praeſertim, ſuas ſuis in finibus ita qui contemplari potuiſſent delicias. Decedente Rvysch, rariora Eius ſubiecta haſtae, diſperſa ſunt undique (vii.) Neque regioni ulli artis ſuae teſtimonia negare poterat

K 3 Rvysch,

(vi) *In reſponſ: ad Epiſt:* Bohlii, p: 9.
(vii) Bohlivs *in epiſtola, ad me ſcripta.*

Rvysch, qui uiuus omnes doctrina cultos tractus nominis ſui gloria impleuerat.

Quae officia in patria ſuſtinuerit *Noſter*, elocutus ſum. Sed & exterae gentes honoribus adfecerunt *Eundem*. Adſcitus enim fuit ſocius in *Academiam Caeſaream Curioſorum*; inque *Regias ſcientiarum ſocietates*, *Londinenſem*, atque *Pariſinam*. Atque in hanc quidem recipiebatur anno ſeptimo & uigeſimo huius ſaeculi, locum defuncti Isaaci Newton repleturus, nuntiante id Rvyschio *Illuſtriſſ: Comite de* Mavrepas (iix).

Si de facultatibus practicis animi Rvyschiani quaeris; ſcias, *Eumdem* fuiſſe quam maxime religioſum; laboris amantiſſimum; frugalem neque umquam pecuniae prodigum; pro gentis ſuae more. Vti nouit *Dominus* Bradley. Ceterae animi dotês ex ſcriptis eriſticis Rvyschianis pernoſcuntur.

Quum iam nimis grauis annis impar eſſet laboribus, quos iuuenis atque uir promte tulerat; aliis occupabat animum, qui ſine laboribus ſe uiuere poſſe negabat. Vtque de *indagandis neruorum ſemitis* ne uerbum adiungam, tamquam de difficillimo negotio; deſcribere tamen uolebat *rariora inuenta*, *quae ſpectant morboſum hominis ſtatum*; *uel*, *quo modo corpus hominis per annos ſenſim mutetur*, *quod in ſe tam annoſo ſene & experiebatur*, *& adnotabat* (ix). Quin & novas ultimis annis de ſe habebat hypotheſes. Sic *naturae beneficium agnoſcebat*, *quod ſemel in hebdomada aluum deponeret*, *mucumque recti inteſtini ſupplere putabat munia chyli*, *per meſeraicas glandulas circumducendi*, *deficientes in ſenibus*. *Vnde illud inteſtinum noui coenaculi decorabat titulo*, *cuius uenae bibulae exſugerent liquorem omnem*, *in bonum corporis publicum* (x).

Se-

(iix) *In dedicatione Curarum renouatarum.*
(ix) *In reſponſ: ad epiſt:* Bohlii, *p:* 8.
(x) *Ex citatis ad me datis litteris* Bohlii.

Senecta fragile corpus Rvyschianum multum debilitauit lapſus, non ſine omni fracti colli femoris metu contingens; quum in hypocauſto incedens cannulata ſtragula forte ſecum traxiſſet pedibus. Poſt haec greſſus nullus: circumportandus erat ſenex ſella undique. Vigente tamen & tum animo, Botanicas demonſtrationes in horto Medico abſoluit ſellae adfixus; quem ipſe A. MDCCXXIIX. ibidem oſtendentem uidi *mentulam marinam.* Quo anno & perpetuum lectionum ſuarum Botanicarum finem fecit, demonſtrando aroma ſpirantes *uerticilli in modum ſtructas ſtirpes.* Simulque *deuoto pectore optauit, ut omnes tot inuentis litteratum orbem ampliarent, ac Ipſe praeſtitit* (XI).

Quantacumque uero eſt humana aetas; mortale tamen nihil eſt his in terris. Sic & Fredericvs Rvyschius, mortalitatis legi ſubditus, uita, honoribus ac gloria ſaturatus, exſpirauit Amſtaelredami A.P.C.N. ∞ IↃCCXXXI., die ſecundo & uigeſimo Februarii; poſteaquam uitam duorum & nonaginta annorum, atque undecim menſium uixiſſet.

Quamdiu bonae artes amatae erunt gentibus: quamdiu aegritudinibus uexabitur humanum corpus, uexatumque medelam a peritis artis poſcet: atque Medici, non ſine morborum cognitione, medelam parare ſcient: neque morborum perſpici ingenia poterunt, niſi per Anatomen, in tam ſublimi conſtitutam loco a Rvyschio: tamdiu grati recolent boni quique Rvyschiani nominis memoriam, meritaque Rvyschii praedicabunt intelligentes. Haec uero qui legiſti, monitum Te patere, ut Rvyschiana ſcripta, bonis adcenſenda, euoluas pluries: addendis & perficiundis, quae *Noſter* intacta uel impolita reliquit, ſis intentus: ſemperque metuas Tuum quan-

(XI) *Ibidem.*

quantumcumque ingenium, expoſitum erroribus. De me uero puta, me ſolo amore in Rvyschium actum, haec poſteritati commendare uoluiſſe.

Joannes Fredericvs Schreiber,

Regiomontanvs.